หัวข้อที่ 1 เงินและอัตราแลกเปลี่ยน

ในอดีตที่ยังไม่ได้ใช้เงินเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน เมื่อต้องการแลกเปลี่ยนสิ่งของระหว่างกัน ก็จะนำสิ่งของนั้นมาแลกเปลี่ยนกันโดยตรง หรือเรียกว่าระบบการแลกเปลี่ยนของต่อของ (barter system) เช่น ไก่ 1 ตัวแลกกับข้าวสาร 1 ถุง ปลา 10 ตัว แลกกับถ้วย 3 ใบ การแลกเปลี่ยนแบบนี้แม้ว่าจะดูเหมือนง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน แต่ไม่มีมาตรฐานในการวัดมูลค่า สิ่งของบางอย่างไม่สามารถแบ่งเป็นหน่วยย่อยได้ จึงมีการกำหนดสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนที่เป็นที่ยอมรับในสังคม เช่น เปลือกหอย หนังสัตว์ และมีวิวัฒนาการเรื่อยมาจนกระทั่งเปลี่ยนมาใช้เงินเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน

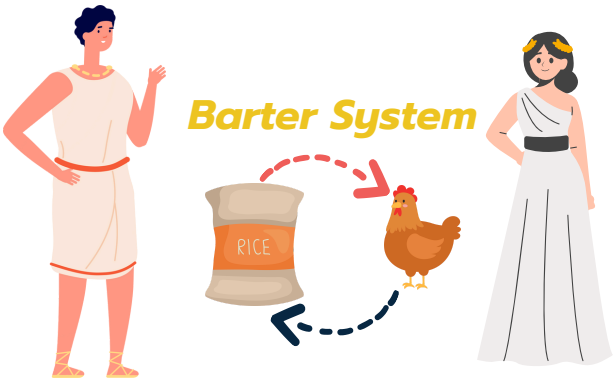

เงินเฟ้อ เงินฝืด

ระดับราคาสินค้าที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงทำให้มูลค่าของเงินที่เรามีอยู่ (หรือที่เรียกว่าอำนาจซื้อ) เพิ่มหรือลดตามไปด้วย ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 กรณี คือ

เมื่อเงินเฟ้อ : เงินเท่าเดิมแต่ซื้อของได้น้อยลง

1. เงินเฟ้อ (inflation) หมายถึง ภาวะที่ระดับราคาสินค้าและบริการโดยทั่วไปปรับสูงขึ้นต่อเนื่อง ทำให้เงินจำนวนเท่าเดิมซื้อสินค้าและบริการได้น้อยลง หรือต้องจ่ายเงินมากขึ้นเพื่อให้ได้สินค้าและบริการจำนวนเท่าเดิม พูดง่าย ๆ ว่าเป็นภาวะที่ของแพงขึ้น ซึ่งทำให้มูลค่าของเงินหรืออำนาจซื้อ ลดลงเมื่อเวลาผ่านไป เงินเฟ้ออาจเกิดจากความต้องการบริโภค หรือการลงทุนที่มากเกินไปจนเกินกำลังการผลิตที่มี หรือเกิดจากการคาดการณ์ของประชาชนว่าราคาสินค้ามีแนวโน้มจะเพิ่มสูงขึ้น จึงเพิ่มการจับจ่ายใช้สอยหรือกักตุนสินค้าส่งผลให้ราคาสินค้าสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

เงินเฟ้อมีผลกระทบกับชีวิตของเราในหลายแง่มุม ตั้งแต่การใช้ชีวิตประจำวันคือ รายจ่ายที่สูงขึ้นเนื่องจากจำนวนเงินเท่าเดิมของผู้บริโภคกลับซื้อของได้น้อยลง ส่งผลให้รายได้ที่หามาอาจไม่เพียงพอกับการยังชีพหรือตกอยู่ในภาวะเงินไม่พอใช้ไปจนถึงการออมการลงทุน เช่น การวางแผนการเงินเพื่อเป้าหมายต่าง ๆ ที่ต้องเก็บเงินออมมากกว่าเดิม เพราะอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนที่ได้รับไม่ทันกับราคาข้าวของที่แพงขึ้น ซึ่งเราเรียกอัตราผลตอบแทนที่หักผลของเงินเฟ้อว่า อัตราผลตอบแทนที่แท้จริง

ในแง่ดี
- เศรษฐกิจเจริญเติบโต
- ดีกับผู้ประกอบการและลูกหนี้
- รัฐบาลเก็บภาษีได้มากขึ้น

ในแง่ลบ
- ของแพง
- ส่งออกได้น้อยลง
- ถ้าเงินเฟ้อมากเกินไปอาจฟองสบู่แตก

อัตราผลตอบแทนที่แท้จริง = อัตราผลตอบแทนที่ได้รับ – อัตราเงินเฟ้อ
เช่น หากอัตราดอกเบี้ยบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ 0.25% ต่อปี แต่อัตราเงินเฟ้อเท่ากับ 2% ต่อปี จะทำให้อัตราผลตอบแทนที่แท้จริงติดลบเท่ากับ -1.75%

หากคำนวณแล้วพบว่าอัตราผลตอบแทนที่แท้จริงจากการออมการลงทุนที่เรามีอยู่ติดลบ เราคงต้องหาทางเลือกอื่น ๆ ที่เหมาะกับตัวเราเพื่อเอาชนะเงินเฟ้อ ด้วยการหาข้อมูลอัตราเงินเฟ้อทั่วไป (เช่น จากรายงานนโยบายการเงินของแบงก์ชาติ) และหาข้อมูลผลตอบแทนของผลิตภัณฑ์ทางการเงินในรูปแบบต่าง ๆ ว่ามีผลิตภัณฑ์ใดที่มีอัตราผลตอบแทนสูงกว่าเงินเฟ้อ เช่น เงินฝากประจำแบบปลอดภาษี พันธบัตร หุ้นกู้ หุ้น กองทุนรวม

เมื่อเงินฝืด : เงินเท่าเดิมแต่ซื้อของได้มากขึ้น

2. เงินฝืด (deflation) หมายถึง ภาวะที่ตรงข้ามกับภาวะเงินเฟ้อ คือ ภาวะที่ระดับราคาสินค้าและบริการโดยทั่วไปในประเทศปรับลดลงต่อเนื่อง หรือพูดง่าย ๆ ว่าเป็นภาวะที่ข้าวของมีราคาถูกลงเรื่อย ๆ แต่หากราคาสินค้าลดลงเกิดจากภาวะเศรษฐกิจไม่ดี ตลอดจนการคาดการณ์ของประชาชนว่าในอนาคตเศรษฐกิจจะไม่ดี ทำให้ประชาชนไม่กล้าจับจ่ายใช้สอย ลดการลงทุนและลดการบริโภคลง ส่งผลให้สินค้าที่ผลิตออกมาขายไม่ได้ กระทบต่ออุตสาหกรรมการผลิตและการจ้างงาน หรือหากข้าวของถูกลงเพราะบริษัทต่าง ๆ ผลิตสินค้าออกมาขายมากเกินกว่าความต้องการซื้อของประชาชน บริษัทอาจจำเป็นต้องลดราคาสินค้าลงเพื่อให้ขายได้หมด หรือไม่ก็ต้องลดการผลิตลงเพราะว่า ถ้าผลิตออกมาเท่าเดิมก็ขายได้ไม่หมด ผลที่ตามมาก็คือ การจ้างงานจะลดลงตามไปด้วย

ในแง่ดี
- ต้นทุนการผลิตถูกลง
- ดีกับพนักงานประจำ
- ส่งออกได้มากขึ้น

ในแง่ร้าย
- สินค้าล้นตลาด (ต้องลดราคาเพื่อขายให้หมด)
- ลดการผลิต-ลดการจ้าง
- คนตกงานมากขึ้น

จะเห็นได้ว่าทั้งภาวะเงินเฟ้อและเงินฝืดจะส่งผลกระทบเป็นลูกโซ่ต่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ จึงเป็นหน้าที่ของธนาคารกลางที่ต้องเข้ามาดูแลและดำเนินนโยบายการเงิน เพื่อลดผลกระทบทางลบที่เกิดจากปัจจัยดังกล่าว

เงินตราต่างประเทศ

ในการดำเนินชีวิตประจำวันทั่ว ๆ ไป เราจะใช้สกุลเงินของประเทศไทย คือ เงินบาท (THB) ในการจับจ่ายใช้สอยภายในประเทศ แต่หากต้องเดินทางหรือทำธุรกรรมระหว่างประเทศ เราจะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับเงินตราของประเทศอื่น ๆ ซึ่งแต่ละประเทศใช้สกุลเงินไม่เหมือนกัน เกิดจากหลายปัจจัย เช่น ปัจจัยด้านประวัติศาสตร์ การเมือง และการปกครอง อย่างประเทศที่เคยเป็นอาณานิคมมักมีสกุลเงินเป็นสกุลเงินของประเทศแม่ หรืออาจจะเป็นสกุลเงินใหม่ที่พัฒนาขึ้นหลังได้รับอิสรภาพ หรือปัจจัยด้านเศรษฐกิจ อย่างประเทศที่มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่มักจะใช้สกุลเงินของตนเอง หรือการรวมกลุ่มของประเทศในพื้นที่ใกล้เคียงกันเพื่อให้มีขนาดเศรษฐกิจที่ใหญ่ขึ้นมักจะใช้สกุลเงินเดียวกัน

ตัวอย่างสกุลเงินตราต่างประเทศที่สำคัญ มีดังนี้

ชื่อประเทศ/กลุ่ม	ชื่อสกุลเงิน	อักษรย่อสกุลเงิน
สหรัฐอเมริกา	ดอลลาร์สหรัฐ	USD
สหราชอาณาจักร	ปอนด์	GBP
ยูโรโซน	ยูโร	EUR
ญี่ปุ่น	เยน	JPY
จีน	หยวน	CNY

***หากต้องการแลกเงิน อัตรารับซื้อจะถูกกว่าอัตราขาย**
ธนาคารหรือผู้ประกอบการ เช่น โรงแรม บริษัท

ซึ่งค่าของเงินในแต่ละสกุลจะไม่เท่ากัน จึงต้องมีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนขึ้น อัตราแลกเปลี่ยน หมายถึง ราคาของเงินตราสกุลหนึ่งเมื่อเทียบกับเงินตราอีกสกุลหนึ่ง เช่น 1 ดอลลาร์สหรัฐ เท่ากับ 35.7772 บาท หมายถึง เงินบาทจำนวน 35 บาท แลกเป็นเงินดอลลาร์สหรัฐได้

อัตราแลกเปลี่ยน

อัตราแลกเปลี่ยนเป็นตัวแปรสำคัญอย่างยิ่งต่อการทำธุรกิจของผู้ประกอบธุรกิจส่งออก/นำเข้าที่มีรายรับรายจ่ายเป็นเงินสกุลต่างประเทศ เพราะการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนจะมีผลให้กระแสรายได้หรือรายจ่ายในสกุลเงินบาทมีความไม่แน่นอน อาจทำให้เกิดกำไรเพิ่มขึ้น หรือขาดทุนก็ได้

อัตราแลกเปลี่ยนไม่ได้คงที่ แต่มีการเปลี่ยนแปลงขึ้นลงอยู่เสมอในแต่ละช่วงเวลาตามปัจจัยที่มีผลกระทบ เช่น ภาวะเศรษฐกิจโลก การคาดการณ์และการเก็งกำไร ปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจในประเทศ นโยบายการเงินและการคลัง โดยสังเกตได้จากตัวอย่างตารางแสดงอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินต่างประเทศและเงินบาท

ชื่อประเทศ/กลุ่ม	สกุลเงิน	อัตรารับซื้อ	อัตราขาย
สหรัฐอเมริกา	USD	35.77	36.11
สหราชอาณาจักร	GBP	44.94	45.78
ยูโรโซน	EUR	38.38	39.11
ญี่ปุ่น	JPY	23.65	24.32
จีน	CNY	4.93	5.06

(เงินบาทต่อ 1 หน่วยสกุลเงินตราต่างประเทศ)
อัตรารับซื้อ คือ อัตราที่ผู้ให้บริการเสนอซื้อเงินตราต่างประเทศ
อัตราขาย คือ อัตราที่ผู้ให้บริการเสนอขายเงินตราต่างประเทศ

(เงินบาทต่อ 1 หน่วยสกุลเงินตราต่างประเทศ)

อัตรารับซื้อ คือ อัตราที่ผู้ให้บริการเสนอซื้อเงินตราต่างประเทศ

อัตราขาย คือ อัตราที่ผู้ให้บริการเสนอขายเงินตราต่างประเทศ

คิดในมุมประชาชน

ถ้าแลกเงินไทยไปต่างประเทศแล้วแลกเงินต่างประเทศคืนเป็นเงินไทยในทันที เราอาจขาดทุน เช่น แลกเงินบาทกับ USD

หากต้องการนำเงินบาทไทยไปแลกเป็นเงินดอลลาร์สหรัฐ กล่าวคือ ต้องการซื้อเงินดอลลาร์สหรัฐ เราต้องดูราคาที่อัตราขาย จากตัวอย่างข้างต้น 1 USD = 36.11 บาท

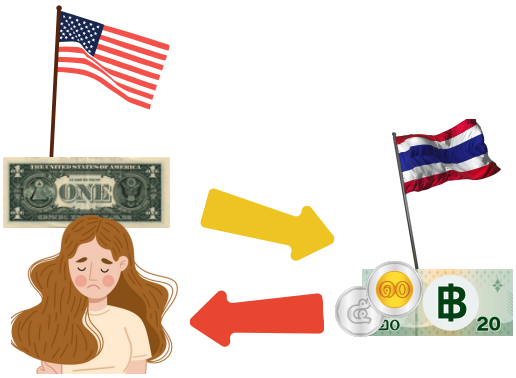

หากต้องการนำเงินดอลลาร์สหรัฐไปแลกเป็นเงินบาท กล่าวคือ ต้องการขายเงินดอลลาร์สหรัฐ เราต้องดูราคาที่อัตรารับซื้อ จากตัวอย่างข้างต้น 1 USD = 35.77 บาท

สรุปคือ ถ้าซื้อที่ 36.11 บาท และถ้าขายคืนในทันที เราจะขายได้ 35.77 นั่นคือขาดทุนไป 0.34 บาท

วิธีการคำนวณอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

ในกรณีที่ต้องเดินทางไปต่างประเทศ เราอาจต้องแลกเปลี่ยนสกุลเงินเป็นของประเทศนั้น ๆ ซึ่งสามารถคำนวณอัตราแลกเปลี่ยนได้ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1

น้องก๊กต้องการเงิน 600 ดอลลาร์สหรัฐ เพื่อต้องการซื้อโปรแกรมทำเพลงผ่านช่องทางออนไลน์ ต้องใช้เงินกี่บาท

วิธีคิด

นำสิ่งที่ต้องการหาไว้ฝั่งนี้ (เงินบาท)

STEP 1 :	จาก	1 USD	=	36.11 บาท
STEP 2 :	คำนวณ	600 USD	=	$\frac{600 \text{ USD} \times 36.11 \text{ บาท}}{1 \text{ USD}}$
STEP 3 :	คำตอบ		=	21,666 บาท

ตัวอย่างที่ 2

น้องกั๊กต้องการไปเที่ยวญี่ปุ่น โดยคิดว่าจะใช้เงิน 15,000 บาทน้องกั๊กจะแลกเงินเยนได้เท่าไหร่
ถ้าผู้ให้บริการให้อัตราขาย 1 JPY = 5.06 บาท

วิธีคิด — นำสิ่งที่ต้องการหาไว้ฝั่งนี้ (เงินเยน)

STEP 1 :	จาก	0.28 บาท	=	1 JPY
STEP 2 :	คำนวณ	15,000 บาท	=	$\frac{15{,}000 \text{ บาท} \times 1 \text{ JPY}}{0.28 \text{ บาท}}$
STEP 3 :	คำตอบ		=	53,571.43 JPY

ช่องทางการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

การติดต่อขอแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศสามารถติดต่อกับผู้ให้บริการซึ่งประกอบธุรกิจปัจจัยชำระเงินต่างประเทศที่ได้รับอนุญาต ซึ่งอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศของผู้ให้บริการแต่ละแห่งอาจแตกต่างกันตามต้นทุนและค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ เช่น

นิติบุคคลรับอนุญาต

Authorized Juristic Persons

หมายถึง ธนาคารพาณิชย์ และสถาบันการเงินเฉพาะกิจที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับเงินต่างประเทศทุกประเภท ได้แก่ ซื้อ ขาย ฝาก ถอน โอน หรือให้กู้เงินตราต่างประเทศกับลูกค้า

บุคคลรับอนุญาต

Authorized Money Changers

หมายถึง นิติบุคคลที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจการซื้อและขายธนบัตรต่างประเทศ ที่ไม่ใช่ธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินเฉพาะกิจ เช่น SuperRich Yenjit Exchange PK Exchange

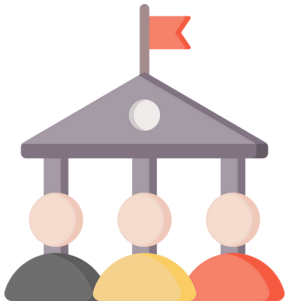

ตัวแทนโอนเงินระหว่างประเทศ

หมายถึง นิติบุคคลที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจการโอนหรือรับโอนเงินระหว่างประเทศ ที่ไม่ใช่ธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินเฉพาะกิจ

Authorized Money Transfer Agents

ใบงานที่ 1

ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. เงินมีความสำคัญกับนักเรียนอย่างไร (ตอบตามความคิดเห็นของตนเอง)

2. ถ้านายแดงมีเงินอยู่ 100 บาท ซึ่งปัจจุบันสามารถซื้อรองเท้าแตะได้ 1 คู่พอดี อยากทราบว่า ในสถานการณ์เงินเฟ้อและเงินฝืด มูลค่าของรองเท้าแตะจะเป็นเช่นใด

กรณีเงินเฟ้อ รองเท้าจะมีราคามากกว่าหรือน้อยกว่า 100 บาท (มากกว่า/น้อยกว่า)

กรณีเงินฝืด รองเท้าจะมีราคามากกว่าหรือน้อยกว่า 100 บาท (มากกว่า/น้อยกว่า)

3. ถ้านายแดงกำลังทำธุรกิจเกี่ยวกับอุปกรณ์เสริมของ Smart Phone ที่ช่วยให้ผู้พิการทางการมองเห็น สามารถกลับมามองเห็นได้ด้วยแว่นตาอัจฉริยะ เพียงเชื่อมต่อกับ Smart Phone พร้อมทั้งสวมแว่นตา ก็สามารถกลับมามองเห็นได้ถึง 65% ซึ่งอุปกรณ์นี้สร้างและพัฒนาโดยคนไทย และมีแผนจะส่งออกไปขายยังต่างประเทศ นายแดงต้องกังวลเกี่ยวกับภาวะเงินเฟ้อ หรือเงินฝืด หรือไม่ เพราะเหตุใด

4. แดงต้องการไปจีน เพื่อเจรจาการส่งออกแว่นตาอัจฉริยะ โดยคิดว่าจะใช้เงิน 50,000 บาท ในการไปทำงานครั้งนี้ แดงจะแลกเงินหยวนได้เท่าไหร่ ถ้าผู้ให้บริการให้อัตราขาย 1 CNY = 0.28 บาท

รายได้

รายได้ คือ เงินหรือผลประโยชน์ที่ได้รับ ซึ่งแต่ละคนมีแหล่งที่มาของรายได้ที่แตกต่างกัน และเปลี่ยนแปลงได้เมื่อเวลาผ่านไป สามารถแบ่งรายได้ออกเป็น 2 ประเภท

1

รายได้จากการทำงาน (active income) เป็นรายได้ที่เกิดขึ้นเมื่อเราทำงาน หากเราหยุดทำงาน เราก็จะไม่มีรายได้ เช่น เงินเดือน รายได้จากการทำธุรกิจ รายได้จากการทำงาน part-time รายได้จากการขายของออนไลน์

2

รายได้จากการออมหรือลงทุน (passive income) เป็นรายได้ที่เกิดขึ้นจากการออมหรือลงทุน ถึงเราจะหยุดทำงาน รายได้ส่วนนี้ก็ยังคงมีอยู่ เช่น ดอกเบี้ยเงินฝาก รายได้จากการให้เช่า เงินปันผล

อาชีพที่เลือกทำต้องเป็นงานที่สุจริตและไม่ผิดกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นงานประจำหรืออาชีพอิสระ นอกจากนี้แต่ละงานหรืออาชีพต้องการคุณสมบัติและความชำนาญที่แตกต่างกัน ซึ่งจะส่งผลต่อรายได้ที่จะได้รับในปัจจุบันและอนาคต จึงควรพัฒนาความรู้ ความสามารถและทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานและประกอบอาชีพอยู่เสมอ

งานประจำเป็นงานที่มีกำหนดเวลาในการทำงานแน่นอนตามที่บริษัทกำหนด ได้รายได้แน่นอนทุกเดือน ส่วนอาชีพอิสระเป็นงานที่สามารถกำหนดรูปแบบและเวลาในการทำงานได้ตามความเหมาะสม รายได้ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับการเจรจาต่อรองกับผู้ว่าจ้างและปริมาณงานที่รับ ดังนั้น ก่อนตัดสินใจประกอบอาชีพใด ต้องพิจารณาและไตร่ตรองให้ดีก่อนว่างานแบบใดตอบโจทย์ชีวิตมากกว่ากัน อาจเลือกทำงานประจำและอาชีพอิสระควบคู่กัน โดยให้งานประจำเป็นรายได้หลัก และอาชีพอิสระเป็นรายได้เสริม ทำให้มีรายได้หลายทาง และเมื่อเวลาผ่านไปอาจจะลาออกจากงานประจำ แล้วประกอบอาชีพอิสระเพียงอย่างเดียว

การแยกประเภทรายได้แบบนี้จะทำให้รู้ว่า หากต้องหยุดงานกะทันหันหรือเกิดเหตุการณ์บางอย่างที่ทำให้ไม่สามารถทำงานได้ เราจะขาดรายได้จากการทำงาน แต่หากใครมีรายได้จากการออมหรือลงทุนอยู่ ก็ยังมีรายได้ส่วนนี้ไว้ใช้จ่าย

เงิน 4 ด้าน งาน 4 แบบ

หากเราได้ทำแผนการใช้เงินเรียบร้อยแล้ว และยังรู้สึกว่า อยากมีรายได้เพิ่มขึ้น จะสามารถหาเงินจากไหนได้อีก อยากให้ลองใช้แนวคิดจากหนังสือ “พ่อรวยสอนลูก” ที่เขียนโดย Robert Kiyosaki ซึ่งแนะนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎี Four Faces of Finance (เงิน 4 ด้าน งาน 4 แบบ) โดยสามารถเขียนเป็นภาพได้ดังนี้

ด้านที่ 1 : E (Employee : ลูกจ้าง) “งานที่ใช้เวลาแลกเงิน..รายได้สม่ำเสมอ”
การหาเงินที่ได้จากการรับจ้าง มีความมั่นคงของอาชีพ รู้จำนวนรายรับแน่นอน ซึ่งต้องเอาเวลาไปแลกกับเงิน ยกตัวอย่างเช่น พนักงานบริษัท, ข้าราชการ, พนักงานรัฐวิสาหกิจ

ด้านที่ 2 : S (Self – Employed: เจ้านายตัวเอง) “ยิ่งทำเยอะ…ยิ่งได้รายได้เยอะ”
ได้รับรายได้ตามความสามารถ ประสบการณ์ หรือความนิยม มีความอิสระในการทำงาน แต่ต้องรับมือกับความเสี่ยงทางการเงินที่ไม่สม่ำเสมอเป็นอาชีพเฉพาะทาง เช่น ทนายความ นักบิน นายหน้า แพทย์ หรือเจ้าของธุรกิจส่วนตัวหรือธุรกิจขนาดเล็ก

ด้านที่ 3 : B (BUSINESS OWNER: เจ้าของธุรกิจ) “ให้ระบบ..สร้างรายได้”
ได้รับรายได้จากธุรกิจจากการจ้างคนในองค์กรให้ทำงานเป็นระบบ ทำให้ไม่ต้องลงแรงงานเองทั้งหมด มีความอิสระในการทำงาน อย่างไรก็ตามต้องรับมือกับความเสี่ยงทางธุรกิจและสถานการณ์เศรษฐกิจ

ด้านที่ 4 : I (INVESTOR: นักลงทุน) “การเอาเงิน…ไปต่อยอดเพื่อสร้างรายได้”
ใช้เงินเพื่อสร้างผลตอบแทนโดยอาศัยความรู้และประสบการณ์มากกว่าการออกแรงและใช้เวลาในการทำงาน ซึ่งต้องรับความเสี่ยงได้เพื่อเพิ่มผลตอบแทนสูงสุด อย่างไรก็ตาม การลงทุนก็มีความเสี่ยงสูงและใช่ว่าทุกการลงทุนจะได้กำไรจำเป็นต้องมีต้นทุนและความรู้ทางการเงินเพื่อที่จะประสบความสำเร็จ
(ที่มา : http://futureskill.co/blog/2023/07/24/esbi/)

ซึ่งเราสามารถเลือกที่จะมีอาชีพหรือหาเงินได้มากกว่า 1 ด้าน โดยอาจตัดสินใจจากสิ่งที่เราสนใจ ชอบ หรือถนัดก็ได้

ใบงานที่ 2

ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

หากนักเรียนต้องการหารายได้ นักเรียนอยากได้รับเงินจากการทำงานแบบใด หรือนักเรียนอยากเห็นตัวเองเป็นแบบใดในอนาคต สามารถวาดภาพประกอบ พร้อมแสดงเหตุผล (ตอบตามความคิดเห็นของตนเอง)

การชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์

การชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ หมายถึง การส่งมอบหรือโอนเงินเพื่อซื้อสินค้าและบริการ หรือชำระหนี้ ผ่านช่องทางต่าง ๆ โดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีความสะดวกและรวดเร็วมาช่วย ทั้งด้านสื่อที่ใช้ชำระเงินแทนเงินสด เช่น บัตรเดบิต บัตรเครดิต เงินอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงช่องทางการชำระเงินที่ใช้งานง่ายและรวดเร็ว เช่น ผ่านอินเทอร์เน็ต โดยใช้อุปกรณ์ประเภทต่าง ๆ อาทิ คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ

บัตรอิเล็กทรอนิกส์

เป็นบัตรพลาสติกที่ใช้แทนเงินสด แบ่งเป็น 3 ประเภท ตามช่วงเวลาการจ่ายเงินของผู้ถือบัตรหรือการถูกหักเงินจากบัญชีเงินฝาก ดังนี้

1.จ่ายเงินทันทีที่ใช้บัตร: บัตรเดบิต (debit card) เป็นบัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่ธนาคารพาณิชย์ออกให้แก่ลูกค้าโดยผูกกับบัญชีเงินฝากของเจ้าของบัตรสามารถใช้ซื้อสินค้าและบริการต่าง ๆ ณ จุดขายและออนไลน์ได้

3.เติมเงินก่อนใช้: เงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Money) เป็นมูลค่าของเงินที่ผู้ใช้เติมเงินก่อนใช้ซื้อสินค้าและบริการต่าง ๆ และจะถูกบันทึกอยู่ในสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยอาจจะอยู่ในรูปของบัตรอิเล็กทรอนิกส์ เช่น บัตรศูนย์อาหาร บัตรรถไฟฟ้า บัตรทางด่วน หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์รูปแบบอื่น ๆ เช่น แอปพลิเคชัน

ข้อดีของบัตรอิเล็กทรอนิกส์

- ไม่ต้องพกเงินสดจำนวนมากที่อาจเสี่ยงต่อการสูญหาย
- มีความสะดวกรวดเร็วในการชำระเงิน ไม่ต้องเสียเวลาทอนเงิน
- ได้รับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ตามโปรโมชั่นส่งเสริมการขาย เช่น ส่วนลดซื้อสินค้า การสะสมแต้ม การสะสมไมล์
- ช่วยการสร้างประวัติทางการเงินที่ดีได้

ข้อควรระวังในการใช้งานบัตรอิเล็กทรอนิกส์

- การถูกขโมยบัตรตัวจริง
- ข้อมูลบัตรรั่วไหล โดยอาจเกิดจากมิจฉาชีพขโมยข้อมูลบัตรด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น
  - o การถูกจดบันทึก ถ่ายภาพ คัดลอกข้อมูล บัตรไว้ เมื่อนำบัตรไปใช้จ่ายค่าสินค้าที่ร้านค้า
  - o การแอบอ้างว่าเป็นสถาบันผู้ออกบัตร เพื่อขอข้อมูลหลอกถามข้อมูลผ่านทางโทรศัพท์ SMS หรืออีเมล
  - o การใช้โปรแกรมสุ่มเลขบัตรและวันหมดอายุ หรือที่เราเรียกว่า BIN Attack โดยมักเกิดจากการนำข้อมูลบัตรไปผูกไว้ในร้านค้าออนไลน์ที่ไม่มีมาตรฐานการรักษาความปลอดภัยหรือ ร้านค้าอาจทุจริตโดยการนำข้อมูลบัตรเหล่านี้ไปขาย

เทคนิคการใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์อย่างปลอดภัย

- มีบัตรเท่าที่จำเป็น เพราะหากมีบัตรจำนวนมากก็เสี่ยงต่อการหลงลืมว่าเก็บไว้ที่ไหน โดยเฉพาะบัตรที่ไม่ได้ใช้เป็นประจำ
- เก็บรักษาบัตรให้ดีและปกปิดเลขรหัส เช่น รหัส PIN เลข Security Code หลังบัตร และไม่ถ่ายรูปบัตรลง Social Media เพื่อป้องกันการขโมยข้อมูลบัตร
- ตั้ง Password ให้เดายากต่อการสุ่มเดา จัดเก็บไว้ในที่ปลอดภัยและเป็นความลับ โดยไม่เก็บรหัสไว้รวมกับบัตรและไม่เปิดเผยรหัสกับผู้อื่น นอกจากนี้ยังควรเปลี่ยนรหัสอยู่เสมอ
- จำกัดวงเงินแค่พอใช้ เพื่อลดความเสี่ยงหากบัตรหายหรือถูกขโมย
- ใช้บัตรกับร้านค้าที่น่าเชื่อถือและไว้ใจได้ เช่น ตรวจสอบข้อมูลร้านค้าจากรีวิวของผู้ที่เคยใช้บริการมาก่อนก่อนซื้อของออนไลน์ หรือตรวจสอบใบรับรองดิจิทัลของร้านค้าออนไลน์ที่เชื่อถือได้ เช่น จากเครื่องหมาย/ตราสัญลักษณ์รับรองความปลอดภัยบนหน้าเว็บไซต์
- ระวังมากขึ้นเมื่อใช้บัตรที่แตะก็จ่ายได้ เพราะถ้าทำบัตรหาย ผู้ที่เก็บบัตรได้อาจนำไปใช้ต่อ โดยไม่ต้องเซ็นชื่อหรือใส่รหัสอะไรเลย
- ตรวจสอบความถูกต้องของสลิป หรือสมัครรับข้อมูลการเคลื่อนไหวของบัญชีผ่านระบบ SMS หรือ LINE และหมั่นตรวจสอบความเคลื่อนไหวของบัญชีอย่างสม่ำเสมอ

รีบอายัดหรือติดต่อ Call Center ของธนาคาร/ผู้ออกบัตรทันที ถ้าพบรายการผิดปกติหรือทำบัตรหาย เพราะผู้ถือบัตรอาจต้องรับผิดชอบยอดใช้จ่ายที่เกิดขึ้นก่อนแจ้งอายัด นอกจากนี้ ควรจดหรือจำเบอร์ Call Center ของบัตรที่ใช้บริการสำหรับติดต่อในยามฉุกเฉิน

การชำระเงินผ่านออนไลน์ (online payment)

การชำระเงินผ่านอุปกรณ์เคลื่อนที่ (mobile banking) เป็นธนาคารออนไลน์ที่ให้บริการผ่านแอปพลิเคชัน โดยผู้ใช้ต้องดาวน์โหลดแอปพลิเคชันของธนาคารหรือผู้ให้บริการชำระเงิน และลงทะเบียนเพื่อเชื่อมโยงบัญชีที่จะชำระเงินเข้ากับโทรศัพท์มือถือหรือแท็บเล็ตก่อน อาทิ บัญชีธนาคาร บัตรเครดิต และเงินอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งสามารถใช้ชำระค่าสินค้าและบริการได้หลากหลาย เช่น

- โอนเงินทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงโอนเงินผ่านพร้อมเพย์ (PromptPay)
- รับเงินและชำระเงินค่าสินค้า/บริการด้วย QR code (quick response code)
- จ่ายบิล จ่ายค่าน้ำ ค่าไฟ
- เติมเงินเข้า e-wallet เติมเงินโทรศัพท์มือถือ เกม
- บริการอื่น ๆ อีกมากมาย เช่น เปิดบัญชี ลงทุนในหลักทรัพย์ ซื้อประกัน

ข้อดีของ mobile banking

- เป็นช่องทางการทำธุรกรรมที่สะดวกสบาย ไม่เสียเวลาและค่าเดินทางไปสาขาธนาคาร ไม่ต้องรอคิวในการทำธุรกรรม
- ทำธุรกรรมและตรวจสอบรายการได้ทุกที่ทุกเวลาตลอด 24 ชั่วโมง
- มีความปลอดภัย โดย mobile banking สามารถเลือกตั้งค่าแจ้งเตือนได้เมื่อเข้าสู่ระบบ รับเงินเข้า และโอนเงินออก

ข้อควรระวังในการใช้งาน

- ควรระมัดระวังการเชื่อมต่อสัญญาณอินเทอร์เน็ตในพื้นที่สาธารณะ โดยมิจฉาชีพอาจเข้ามาขโมยข้อมูลสำคัญ เช่น Password
- ก่อนโอนเงิน ชำระเงิน จ่ายบิล หรือเติมเงินต้องตรวจสอบความถูกต้องก่อนยืนยันการทำธุรกรรมทุกครั้ง เช่น ชื่อ-นามสกุลผู้รับเงิน จำนวนเงิน ทุกครั้ง

เทคนิคการใช้ mobile banking อย่างปลอดภัย

- การพิสูจน์ตัวตน (Authentication) คือ กระบวนการยืนยันความถูกต้องของบุคคลก่อนเข้าระบบหรือแอปพลิเคชัน ซึ่งถือเป็นกระบวนการที่สำคัญที่สุดเพื่อพิสูจน์ว่าเราคือเจ้าของบัญชีตัวจริงที่จะป้องกันบุคคลอื่นสวมรอย และช่วยให้การทำธุรกรรมการเงินผ่านอุปกรณ์ได้อย่างปลอดภัย การพิสูจน์ตัวตนในปัจจุบันที่นิยมใช้มี 4 แบบ ได้แก่
  - o การพิสูจน์ตัวตนโดยใช้รหัสผ่าน (Password) เป็นวิธีที่ใช้มานานและพบบ่อยที่สุด โดยที่รหัสผ่านจะประกอบไปด้วยตัวอักษร ตัวเลขหรืออักขระพิเศษ
  - o การพิสูจน์ตัวตนโดยใช้ PIN (Personal Identification Number) PIN เป็นรหัสลับส่วนบุคคลที่ใช้เพื่อเข้าสู่ระบบ ซึ่ง PIN ประกอบไปด้วยตัวเลขไม่กี่ Digit เช่น 4 หรือ 6
  - o การพิสูจน์ตัวตนโดยใช้รหัสผ่านที่ใช้เพียงครั้งเดียว (One-Time Password: OTP) เป็นรหัสผ่านที่สามารถนำมาใช้ได้เพียง 1 ครั้ง และหลังจากนั้นรหัสผ่านนี้ก็จะไม่สามารถนำมาใช้ได้อีก
  - o การพิสูจน์ตัวตนโดยอัตลักษณ์ของบุคคล (Biometric) เช่น การสแกนลายนิ้วมือ (fingerprint) ใบหน้า (face ID) รูม่านตา (Iris Scan) หรือ เสียง (Voice Recognition)

การยืนยันตัวตน

การยืนยันตัวตนโดยวิธีการใดวิธีการหนึ่งเพียงอย่างเดียว อาจไม่ค่อยปลอดภัยมากเท่าที่ควร เนื่องจาก หากมิจฉาชีพสามารถเดา Password หรือ PIN ของเราได้ ก็จะสามารถปลอมเป็นตัวเราและเข้าไปขโมยข้อมูลและเงินของเราได้ ดังนั้น ปัจจุบันในการทำธุรกรรมที่มีความเสี่ยง จึงมักมีการพิสูจน์ตัวตนมากกว่า 1 ขั้น (Multi-factor Authentication) เพื่อเพิ่มความปลอดภัยในการใช้งาน เช่น การใช้ OTP ร่วมกับ Biometrics หรือการใช้ Password ร่วมกับ Biometrics

- ปกป้องอุปกรณ์ ดังนี้
  - o ติดตั้งโปรแกรมป้องกันไวรัส ที่มีลิขสิทธิ์
  - o หมั่นอัปเดตซอฟต์แวร์ของอุปกรณ์เป็นประจำ
  - o หลีกเลี่ยงการทำ Jailbreak/Root อุปกรณ์
  - o ไม่คลิกลิงก์ ไม่ดาวน์โหลดไฟล์และแอปพลิเคชันจากแหล่งที่ไม่น่าเชื่อถือ เพราะอาจเป็นเว็บไซต์ปลอม
    - ▪ หลีกเลี่ยงการกดลิงค์ที่ส่งต่อกันมา หรือลิงก์ที่ดูไม่น่าเชื่อถือ
    - ▪ สังเกต URL ให้ดีว่าสะกดถูกต้องหรือไม่
    - ▪ พิมพ์ URL เข้าหน้าเว็บไซต์เอง โดยเฉพาะเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมทางการเงิน

- ไม่ให้ ไม่กรอก ไม่บอกข้อมูลส่วนตัว หรือข้อมูลสำคัญที่ใช้ยืนยันทำธุรกรรมธนาคารออนไลน์ เช่น OTP และต้องพึงระลึกว่าธนาคารไม่มีนโยบายขอข้อมูลส่วนบุคคลหรือรหัสผ่านกับผู้ใช้บริการเด็ดขาด ดังนั้นหากเราเจอบุคคลอ้างว่าเป็นเจ้าหน้าที่ธนาคารมาขอข้อมูล ให้สงสัยไว้ก่อนเลยว่าเป็นมิจฉาชีพ

ใบงานที่ 3

ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. หากนักเรียนต้องการซื้อหรือชำระเงิน นักเรียนจะเลือกใช้วิธีการใดบ้าง พร้อมอธิบายเหตุผล

2. ให้นักเรียนหาข่าวการหลอกลวงเกี่ยวกับการยืนยันตัวตน และเขียนวิธีป้องกันแก้ไขในแบบของตนเอง 3-5 ข้อ

ความสำคัญของการวางแผนการเงิน

หากเราลองจินตนาการว่ากำลังจะขับรถไปต่างจังหวัด ก่อนออกเดินทางต้องวางแผนการเดินทาง เช่น ศึกษาเส้นทาง สำรวจความพร้อมของรถยนต์ เตรียมเบอร์สายด่วนเผื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน เพื่อให้มั่นใจว่าการเดินทางจะราบรื่นและถึงที่หมายอย่างปลอดภัย
เรื่องการเงินก็เช่นกัน หากเราต้องการไปถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้ การวางแผนการเงินจะช่วยให้บริหารจัดการเงินได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ให้มีเงินเพียงพอกับรายจ่ายในชีวิตประจำวัน มีเงินรองรับเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝัน มีเงินเติมเต็มความสุขตามความฝัน และมีเงินออมไว้ลงทุนเพื่อให้มีความมั่งคั่งที่เพียงพอในการดูแลตัวเองได้จนวาระสุดท้ายของชีวิต

การวางแผนการเงินในแต่ละวัย

ไม่ว่าจะอยู่ในช่วงวัยไหน อายุเท่าใด หรือทำอาชีพอะไร ก็ต้องเกี่ยวข้องกับเงิน ดังนั้น ทุกคนจึงควรวางแผนการเงิน แต่อายุที่แตกต่างทำให้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตแตกต่างกันไป คนในแต่ละวัยจึงอาจมีการวางแผนการเงินที่ไม่เหมือนกัน

วัยเด็ก (เวลาเกาะกิน) เป็นวัยที่ยังไม่มีรายได้ หาเงินเองไม่ได้ แต่มีรายรับเป็นเงินค่าขนมจากคุณพ่อคุณแม่ หรือเงินจากของขวัญตามเทศกาลต่าง ๆ ส่วนรายจ่ายโดยมากผู้ปกครองจะเป็นผู้รับผิดชอบ จึงเป็นวัยที่ควรสอนให้รู้จักคุณค่าของเงิน เนื่องจากเงินเป็นทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด จึงต้องปลูกฝังนิสัยการออมอย่างสม่ำเสมอ ใช้จ่ายเงินอย่างสมเหตุสมผล เพื่อสร้างเป็นพื้นฐานที่ดีในอนาคต เช่น ฝึกให้ออมเงินให้ครบก่อนที่จะซื้อของต่าง ๆ

วัยทำงาน (เวลาเก็บเกี่ยว) เป็นวัยที่มีรายได้เป็นของตนเองและมีอิสระในการใช้จ่าย ถ้าไม่วางแผนการเงิน ก็มีโอกาสที่เงินจะรั่วไหลไปกับค่าใช้จ่ายต่าง ๆ จึงเป็นวัยที่ควรวางแผนการใช้จ่ายไม่ให้เกินรายได้ที่มีอยู่ ระมัดระวังการก่อหนี้ที่ไม่จำเป็น และเริ่มวางแผนการออมโดยกำหนดเป้าหมายการออมให้ชัดเจน เช่น ออมเงินเผื่อฉุกเฉิน ออมเงินเพื่อดาวน์บ้าน ออมเงินเพื่อเกษียณ

วัยเกษียณ (เวลาเก็บกิน) เป็นวัยที่รายได้ลดลงหรือไม่มีรายได้ แม้ว่าภาระการเงินต่าง ๆ จะลดลง แต่ยังมีรายจ่ายในชีวิตประจำวัน และอาจมีค่ารักษาพยาบาลเพิ่มขึ้น จึงต้องวางแผนใช้จ่ายให้ไม่เกินเงินที่มีอยู่ จำกัดวงเงินในการใช้จ่ายแต่ละประเภท และกันเงินส่วนหนึ่งไว้เป็นค่ารักษาพยาบาล เพื่อให้มีเงินเพียงพอในการดูแลตนเองและไม่เป็นภาระของลูกหลาน

เครื่องมือสำหรับการวางแผนการเงิน

ก่อนเริ่มขั้นตอนการวางแผนการเงิน ชวนทำความรู้จักตัวเองและพฤติกรรมทางการเงินของตัวเองผ่านเครื่องมือสำคัญอย่าง งบการเงินส่วนบุคคล บันทึกรายรับรายจ่าย และแผนใช้เงิน

งบการเงินส่วนบุคคล เป็นรายงานแสดงข้อมูลทางการเงินของบุคคล ได้แก่ สินทรัพย์ หนี้สิน รายได้ และค่าใช้จ่าย ซึ่งช่วยให้เราทราบสถานะทางการเงินที่แท้จริง สามารถประเมินสถานการณ์การเงินในปัจจุบันและที่อาจจะเกิดขึ้นได้ แบ่งออกเป็น งบดุลส่วนบุคคล และ งบรายได้และค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล

- งบดุลส่วนบุคคล เป็นรายงานที่แสดงสถานะความมั่งคั่งทางการเงินของบุคคล ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง ทำให้ทราบว่าเรามีสินทรัพย์และหนี้สินจำนวนเท่าใด สรุปแล้วเรามีความมั่งคั่งสุทธิมากน้อยเพียงใด ผ่านสมการ “สินทรัพย์ - หนี้สิน = ความมั่งคั่งสุทธิ”
- งบรายได้และค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล เป็นรายงานสรุปรายได้และค่าใช้จ่ายของบุคคลที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง เช่น 1 เดือน 1 ปี ซึ่งนำข้อมูลในบันทึกรายรับ-รายจ่ายมาสรุปนั่นเอง งบนี้จะสะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมการใช้จ่ายของเราอย่างชัดเจน ผ่านสมการ “รายได้ - ค่าใช้จ่าย = เงินเกิน/เงินขาด

บันทึกรายรับ-รายจ่าย เป็นการจดบันทึกว่า ทุกครั้งที่มีรายรับเข้ามา ใช้จ่ายเงินไปกับอะไรบ้าง การจดบันทึกรายรับรายจ่ายทำให้เห็นรูปแบบการใช้จ่ายของตนเอง

แผนใช้เงิน เป็นการเขียนประมาณการว่า จะมีรายรับและรายจ่ายเกิดขึ้นบ้างในอนาคต เพื่อวางแผนรับมือกับสิ่งที่จะเกิดขึ้น

หลายคนอาจสงสัยว่า ทำไมต้องวางแผนรับมือ รอให้เกิดปัญหาทีแล้วค่อยคิดแก้ไขได้หรือไม่ คำตอบคือ ได้ แต่อาจจะทำให้มีทางเลือกในการแก้ปัญหาน้อยลง เช่น เมื่อมีความจำเป็นต้องใช้เงิน แต่เงินไม่พอ อาจจะทำให้ต้องหาเงินกู้ด่วนจากหนี้นอกระบบที่มีดอกเบี้ยสูง หรืออาจเผลอตกเป็นเหยื่อของมิจฉาชีพที่หลอกปล่อยกู้ออนไลน์
ในทางกลับกัน ถ้ารู้ล่วงหน้าว่า เงินไม่พอก็มีเวลาหารายรับเพิ่ม ลดรายจ่ายบางส่วนลง หรืออาจจะหาเงินกู้ในระบบที่ดอกเบี้ยไม่แพงเท่าหนี้นอกระบบ และไม่พลาดท่าเสียทีตกเป็นเหยื่อมิจฉาชีพ
รู้จักรูปแบบการใช้จ่ายของตนเองผ่านบันทึกรายรับรายจ่ายและแผนใช้เงิน เพื่อจัดสรรเงินและวางแผนรับมือกับรายจ่ายหรือสิ่งที่จะเกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที

ขั้นตอนการวางแผนการเงิน

1

ขั้นตอนที่ 1 สำรวจตนเอง

1. <u>คำนวณหาความมั่งคั่งสุทธิ (งบดุลส่วนบุคคล)</u> ทำได้โดยการนำมูลค่าสินทรัพย์หักด้วยหนี้สิน เหลือเท่าไรจะเป็นสิ่งที่เป็นของเรา ซึ่งแสดงให้เห็นถึงฐานะที่แท้จริง สามารถคำนวณความมั่งคั่งสุทธิได้ตามขั้นตอน ดังนี้

1.1 คำนวณมูลค่าสินทรัพย์ทั้งหมดที่มีอยู่ โดยบันทึกด้วยราคาตลาด (ราคาที่คาดว่าจะขายได้ในปัจจุบัน) และแยกสินทรัพย์ออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

- สินทรัพย์สภาพคล่อง คือ สินทรัพย์ที่เปลี่ยนเป็นเงินสดได้ง่าย เช่น เงินสด เงินฝาก
- สินทรัพย์เพื่อการลงทุน คือ สินทรัพย์ที่ถือครองเพื่อมุ่งหวังผลตอบแทนในอนาคต เช่น สลากออมทรัพย์ พันธบัตรรัฐบาล หุ้นกู้ กองทุนรวม ทองคำแท่ง
- สินทรัพย์ส่วนตัว คือ สินทรัพย์ที่มีไว้เพื่อใช้ในชีวิตประจำวันหรือเพื่อสะสม เช่น ที่อยู่อาศัย รถยนต์ เสื้อผ้า เครื่องประดับ

จากนั้นรวมมูลค่าของสินทรัพย์ทั้ง 3 ประเภท

1.2 คำนวณมูลค่าหนี้สินทั้งหมดที่มีอยู่ โดยบันทึกด้วยยอดหนี้ที่เหลืออยู่ในปัจจุบันและแยกหนี้สินออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

- หนี้สินระยะสั้น คือ หนี้ที่ต้องจ่ายคืนภายในเวลาไม่เกิน 1 ปี ซึ่งส่วนใหญ่เป็นหนี้ที่เกิดจากการอุปโภคบริโภค เช่น หนี้บัตรเครดิต หนี้บัตรกดเงินสด หนี้นอกระบบ
- หนี้สินระยะยาว คือ หนี้ที่มีเวลาผ่อนชำระนานกว่า 1 ปี เช่น หนี้ที่เกิดจากการซื้อบ้านและรถยนต์

จากนั้นรวมมูลค่าของหนี้สินทั้ง 2 ประเภท

1.3 คำนวณความมั่งคั่งสุทธิ นำมูลค่าสินทรัพย์ทั้งหมดหักออกด้วยมูลค่าหนี้สินทั้งหมด ส่วนที่เหลืออยู่ก็จะเป็น "ความมั่งคั่งสุทธิ" ซึ่งเราควรคำนวณหาความมั่งคั่งสุทธิของตนเองอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

ตัวอย่าง

ทรัพย์สิน		หนี้สิน	
รายการ	มูลค่าทรัพย์สิน	รายการ	หนี้คงค้าง
บ้าน	2,000,000	บ้าน	1,500,000
เงินฝาก	350,000		
รถยนต์	450,000		
กองทุนรวม	50,000		
<u>ทรัพย์สินรวม</u>	2,850,000	<u>หนี้สินรวม</u>	1,500,000

ความมั่งคั่งสุทธิ = 2,850,000 - 1,500,000 = 1,350,000 บาท

2. จดบันทึกรายรับ-รายจ่าย ทำได้โดยจดว่าในแต่ละเดือนมีรายรับเท่าไร และมีค่าใช้จ่ายอะไรบ้าง โดยแยกรายจ่ายจำเป็นกับรายจ่ายไม่จำเป็นออกจากกัน เพื่อให้รู้จักพฤติกรรมการใช้จ่ายของตนเองว่าที่ผ่านมาหมดเงินไปกับเรื่องใด ออมเงินต่อเดือนได้มากน้อยแค่ไหน และมีรายรับเพียงพอกับรายจ่ายหรือไม่ มีขั้นตอนการจดบันทึก 4 ขั้นตอน ดังนี้

1) บันทึกรายการที่เป็นรายรับ (เงินเข้ากระเป๋า) เช่น เงินเดือน รายได้พิเศษ จากนั้นรวมรายรับทั้งหมด

2) บันทึกรายการที่เป็นรายจ่าย (เงินออกจากกระเป๋า) โดยแยกรายจ่ายออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

- รายจ่ายจำเป็น คือ รายจ่ายที่ต้องมี ไม่สามารถตัดออกได้ เพราะเป็นรายจ่ายสำคัญในการดำรงชีวิต เช่น ค่าอาหาร ค่าผ่อนหรือเช่าที่อยู่อาศัย ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ภาระผ่อนหนี้ต่าง ๆ รวมไปถึงเงินออมก็ถือว่าเป็นรายจ่าย เพราะเมื่อมีรายได้ควรแบ่งออมก่อนใช้จ่าย และเป็นรายการที่ทำให้เงินออกจากกระเป๋า (ถึงแม้ว่าจะย้ายไปอยู่อีกกระเป๋าก็ตาม)
- รายจ่ายไม่จำเป็น คือ รายจ่ายที่ไม่ได้มีความสำคัญต่อชีวิต จะมีหรือไม่มีก็ได้ เป็นรายจ่ายที่เกิดขึ้นจากความต้องการหรืออยากได้ เช่น ค่าอาหารมื้อพิเศษ และบางอย่างอาจส่งผลเสียต่อชีวิต เช่น ค่าหวย ค่าเหล้า ค่าบุหรี่

จากนั้นรวมรายจ่ายจำเป็นทั้งหมดและรายจ่ายไม่จำเป็นทั้งหมด รวมถึงรวมรายจ่ายทั้งหมดการแยกรายจ่ายจำเป็นกับไม่จำเป็นจะช่วยให้หาสาเหตุสำคัญอย่างหนึ่งของปัญหาเงินไม่พอใช้ หลักในการแบ่งว่าเป็นรายจ่ายไหนจำเป็นหรือรายจ่ายไม่จำเป็น

อย่างไรก็ตาม การพิจารณาว่ารายจ่ายใดเป็นรายจ่ายจำเป็นหรือไม่จำเป็นขึ้นอยู่กับลักษณะการใช้ชีวิตของแต่ละคนด้วย เพราะรายจ่ายไม่จำเป็นของคนหนึ่งอาจเป็นรายจ่ายจำเป็นของคนอีกคนหนึ่ง เช่น ผู้ที่มีอาชีพรับจ้างขนของ รถก็เป็นรายจ่ายที่จำเป็น แต่สำหรับอาชีพครูที่สอนอยู่โรงเรียนใกล้บ้าน รายจ่ายเกี่ยวกับรถอาจเป็นสิ่งไม่จำเป็น

3) คำนวณหายอดเงินคงเหลือ

- รายรับทั้งหมดมากกว่ารายจ่ายทั้งหมด เท่ากับว่า มีเงินคงเหลือ
- รายรับทั้งหมดน้อยกว่ารายจ่ายทั้งหมด เท่ากับว่า ใช้เงินเกิน

4) วิเคราะห์รายรับ-รายจ่าย ซึ่งช่วยทำให้เห็นภาพว่ามีรายรับจากที่ใด ใช้จ่ายหมดไปกับรายจ่ายจำเป็นและไม่จำเป็นอย่างไร และมีรายจ่ายรายการไหนที่สามารถลดได้บ้าง

2

ขั้นตอนที่ 2 ตั้งเป้าหมายทางการเงิน

ในชีวิตสามารถมีเป้าหมายทางการเงินได้หลายเป้าหมาย จึงจำเป็นต้องเลือกและจัดลำดับความสำคัญเป้าหมายทางการเงินในชีวิต เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งใจไว้ โดยพิจารณาจากปัจจัยดังต่อไปนี้

- ความสำคัญของเป้าหมายว่า เป้าหมายนั้นมีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตหรือไม่ หากมีผล อาจจะจัดลำดับให้เป็นเป้าหมายที่จะต้องบรรลุเป็นอันดับแรก
- ความสามารถด้านการเงินว่า มีความสามารถที่จะออมเงินหรือใช้จ่ายเงินตามเป้าหมายนั้นหรือไม่ อาจจะต้องเลือกเป้าหมายที่จำเป็นและมีความสำคัญที่สุดก่อน

นอกจากนี้การตั้งเป้าหมายการทางเงินตามความจำเป็นและความต้องการในชีวิตแล้ว ยังต้องคำนึงถึงระยะเวลาที่จะใช้ในการลงมือทำตามแผนให้สำเร็จด้วย ได้แก่

- เป้าหมายระยะสั้น เป็นเป้าหมายที่สามารถบรรลุได้ระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี
- เป้าหมายระยะกลาง เป็นเป้าหมายที่สามารถบรรลุได้ในระยะเวลา 1-3 ปี
- เป้าหมายระยะยาว เป็นเป้าหมายที่สามารถบรรลุได้ในระยะเวลา 3 ปีขึ้นไป

การตั้งเป้าหมายทางการเงินต้องสอดคล้องกับความสามารถในการออมและไม่สร้างความกดดันจนเกินไป ซึ่งจะช่วยให้เราสามารถไปถึงจุดหมายที่ตั้งไว้ได้ การตั้งเป้าหมายที่ดีตามหลัก SMART มีลักษณะ ดังนี้

- ระบุชัดเจนว่าเป้าหมายคืออะไร (Specific)
- ทำสำเร็จได้ รู้ว่าต้องทำอย่างไรให้ถึงเป้าหมาย (Achievable)
- ใช้เวลานานแค่ไหน (Time Bound) โดยเป้าหมาย เช่น
- วัดผลได้ จำนวนเงินที่ต้องการคือเท่าไร (Measurable)
- ไม่ใช่เรื่องเพ้อฝัน ทำได้จริงหรือไม่ (Realistic)

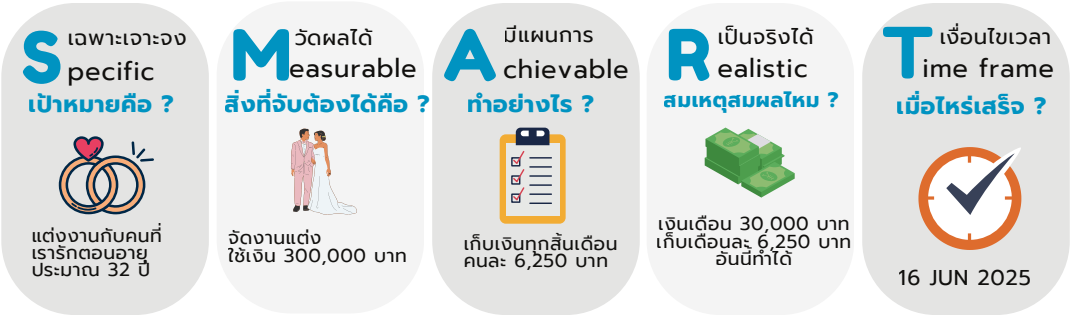

คนหนึ่งคนสามารถตั้งเป้าหมายทางการเงินได้หลายอย่าง และอาจมีหลายเป้าหมายในเวลาเดียวกัน ซึ่งเป้าหมายทางการเงินที่สำคัญในชีวิต มีดังนี้

เป้าหมายเงินออมเผื่อฉุกเฉิน: เป็นเงินออมก้อนแรกที่ควรมีอย่างน้อย 3 - 6 เท่า ของรายจ่ายจำเป็นและภาระผ่อนหนี้ต่อเดือน เก็บไว้เผื่อเกิดเรื่องไม่คาดคิด เช่น อุบัติเหตุ เจ็บป่วย รายได้ลดกะทันหัน ตกงาน เมื่อมีความจำเป็นต้องนำเงินออมเผื่อฉุกเฉินออกมาใช้ ต้องทยอยเก็บให้ครบ 3-6 เท่าเหมือนเดิมโดยเร็ว จะได้มีเงินสำรองไว้สำหรับเหตุฉุกเฉินครั้งหน้า โดยเก็บไว้ในที่ที่สามารถถอนออกมาใช้ได้ง่ายและทันเวลา นั่นคือ บัญชีเงินฝากออมทรัพย์ที่แยกจากบัญชีอื่น ๆ เพื่อแบ่งเงินเป็นส่วน ๆ ไม่ให้เงินปนกัน และป้องกันการถอนเงินออกมาใช้จ่ายฟุ่มเฟือย

เป้าหมายเติมฝัน: เป็นเงินที่เก็บไว้ใช้จ่ายในสิ่งที่ต้องการหรือเติมเต็มความฝันที่ต้องใช้เงินก้อน เช่น ท่องเที่ยว ไปคอนเสิร์ต ซื้อโทรศัพท์มือถือ เก็บเงินดาวน์มอเตอร์ไซค์ ซึ่งควรวางแผนล่วงหน้าและทยอยออมเมื่อถึงเวลาใช้เงินนั้นก็เก็บเงินได้ตามที่ต้องการพอดี

เป้าหมายลงทุน: เป็นเงินที่เก็บไปลงทุนให้งอกเงยมากขึ้น เช่น เปิดร้านขายของ ลงทุนในผลิตภัณฑ์ทางการเงิน โดยก่อนจะตัดสินใจลงทุน ควรศึกษาหาข้อมูลให้เข้าใจและพิจารณาให้รอบคอบ รวมถึงเลือกลงทุนให้เหมาะสมกับความเสี่ยงที่รับได้

เป้าหมายเกษียณ: เป็นเงินที่เก็บไว้ใช้จ่ายยามเกษียณ เพราะอาจมีรายได้ลดลงหรือไม่มีเลย ซึ่งหลายคนมองว่าเกษียณเป็นเรื่องไกลตัว ไม่จำเป็นต้องรีบออมเงินไว้ใช้หลังเกษียณ แต่ในความจริงเวลาผ่านไปเร็วกว่าที่คิด พอรู้ตัวอีกทีอาจจะเก็บเงินไม่ทันแล้ว โดยจำนวนเงินที่ต้องใช้ในวัยเกษียณนั้นสูง จึงควรเริ่มเก็บเงินเกษียณตั้งแต่วันแรกที่ทำงาน เพราะยิ่งเริ่มเร็วเท่าไร ยิ่งทำให้มีเงินเก็บมากเท่านั้น

เป้าหมายปลดหนี้: เป็นเงินที่เก็บไว้ไปจ่ายหนี้เพิ่มจากค่างวดที่จ่ายอยู่เป็นประจำ เพื่อให้หนี้หมดไวขึ้น ช่วยลดจำนวนเงินต้นและดอกเบี้ย ถ้ามีหนี้ที่มีดอกเบี้ยสูงให้รีบจัดการก่อน

3

ขั้นตอนที่ 3 ทำแผนการเงินและแผนใช้เงิน

เมื่อตั้งเป้าหมายแล้ว คราวนี้ก็มาถึงการจัดทำแผนหรือเส้นทางเดินเพื่อไปให้ถึงเป้าหมายที่เราปักธงไว้

1.**ทำแผนการเงิน** สามารถจัดทำได้หลากหลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับความถนัดและความชอบของผู้วางแผน แต่ควรมีขั้นตอนหลัก ๆ ดังนี้

- ระบุเป้าหมายทางการเงิน เพื่อบอกจุดมุ่งหมายของแผนทั้งหมด โดยจะต้องเป็นไปตามหลักเป้าหมายทางการเงินที่ดี
- ระบุจำนวนเงินที่ต้องการ โดยจะต้องระบุเป็นจำนวนเงินหรือตัวเลขให้ชัดเจนว่า ต้องใช้เงินเท่าไรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย
- ระบุระยะเวลาที่ต้องใช้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการเงิน โดยระบุเป็นจำนวนวัน เดือน หรือปี
- คำนวณหาจำนวนเงินที่ต้องออม โดยนำจำนวนเงินที่ต้องการหารด้วยระยะเวลาในการออม ซึ่งอาจเป็นจำนวนวันหรือจำนวนเดือน จะทำให้ทราบว่าควรเก็บเงินเดือนละเท่าไหร่
- กำหนดแหล่งเงินที่จะใช้เป็นเงินออมในแต่ละเดือน ซึ่งสามารถทำได้ทั้งการเพิ่มรายรับ และลดรายจ่าย โดยพิจารณารายจ่ายจากการบันทึกรายรับ-รายจ่ายว่า มีรายจ่ายไม่จำเป็นใดที่สามารถลดหรือเลิกแล้วนำมาเป็นเงินออมได้หรือไม่รวมถึงจัดลำดับความสำคัญของรายจ่ายให้สอดคล้องกับรายรับที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อดูว่าเงินที่จะได้ในแต่ละวิธีเพียงพอกับจำนวนเงินที่ต้องการหรือไม่

ตัวอย่างแผนการเงิน
เป้าหมายทางการเงิน: บัตรคอนเสิร์ตศิลปินคนโปรด
จำนวนเงินที่ต้องการ: 6,000 บาท
ระยะเวลา: 12 เดือน
จำนวนเงินที่ต้องออมต่อเดือน: ออมเงินเดือนละ 500 บาท
แผนการออม : แบ่งเงินจากเงินค่าขนมที่ได้จากคุณพ่อคุณแม่เดือนละ 500 บาท

2. **ทำแผนใช้เงิน** ทำได้โดยประมาณการรายรับและรายจ่ายทั้งหมดที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อวางแผนรูปแบบการใช้จ่ายของตนเอง มีขั้นตอนทำแผนใช้เงิน 4 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 ประมาณการรายรับที่คาดว่าจะได้รับในเดือนถัดไปทั้งหมด (เงินที่คาดว่าจะเข้ากระเป๋า) พร้อมทั้งจำนวนเงิน เมื่อบันทึกรายรับครบหมดแล้ว ให้รวมจำนวนรายรับทั้งหมด

2.2 ประมาณการรายจ่ายที่คาดว่าจะเกิดขึ้น (เงินที่คาดว่าจะออกจากกระเป๋า) ทั้งรายจ่ายที่เกิดขึ้นเป็นประจำทุกเดือน เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าโทรศัพท์ ค่าเดินทาง รวมถึงภาระผ่อนหนี้ และรายจ่ายตามช่วงเวลาที่ไม่ได้เกิดขึ้นทุกเดือน เช่น ค่าดูแลรักษารถ ค่าเทอม ค่าท่องเที่ยว รวมไปถึงเงินออมก็ถือว่าเป็นรายจ่าย เพราะเป็นรายการที่ทำให้เงินออกจากกระเป๋า (ถึงแม้ว่าจะย้ายไปอยู่อีกกระเป๋าก็ตาม) เมื่อบันทึกรายจ่ายครบหมดแล้ว ให้รวมจำนวนรายจ่ายทั้งหมด

2.3 เปรียบเทียบรายรับและรายจ่าย ซึ่งจะนำแผนใช้เงินไปใช้ได้ก็ต่อเมื่อรายรับมากกว่าหรือเท่ากับรายจ่าย

- รายรับ > รายจ่าย แปลว่า รายการรายรับรายจ่ายนี้สามารถเป็นแผนใช้เงินได้ เพราะนอกจากรายรับที่มีครอบคลุมรายจ่ายทั้งหมดแล้ว ยังมีเงินเหลือที่จะนำไปออมเผื่อเกิดเหตุฉุกเฉินหรือซื้อของที่อยากได้อื่น ๆ อีก
- รายรับ = รายจ่าย แปลว่า รายการรายรับและรายจ่ายนี้จะเป็นแผนใช้เงินได้ ถ้าเรามีเงินออมเผื่อฉุกเฉินไว้แล้ว แต่ถ้ายังไม่มีเงินออมเผื่อฉุกเฉิน ต้องลดรายจ่ายอื่นลง แล้วเพิ่มรายการ “เงินออมเผื่อฉุกเฉิน” ในด้านรายจ่าย เพื่อแบ่งเงินเก็บสำรองไว้ใช้จ่ายในอนาคต
- รายรับ < รายจ่าย แปลว่า รายการรายรับรายจ่ายที่มีอยู่ ไม่สามารถเป็นแผนใช้เงินได้ เนื่องจากมีการใช้จ่ายเกินรายรับที่มี หากใช้จ่ายแบบนี้ไปเรื่อย ๆ จะเข้าสู่วังวนแห่งหนี้ เพราะรายจ่ายส่วนที่เกินรายได้นั้น ส่วนใหญ่มักเป็นรายจ่ายที่เกิดจากการก่อหนี้ จึงต้องจัดการเงินอย่างจริงจัง เริ่มจากลดหรือตัดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นออก หากตัดรายจ่ายทุกอย่างที่ไม่จำเป็นออกหมดแล้ว แต่รายรับยังน้อยกว่ารายจ่าย ก็ต้องหารายได้เพิ่ม แต่การหารายได้เพิ่ม อาจเป็นเรื่องยากสำหรับบางคน ถ้ายังคิดไม่ออกว่าจะหารายได้เพิ่มยังไง อาจจะลองขายของที่ไม่ใช้แล้ว ไม่ว่าจะเป็นเสื้อผ้าที่ยังใช้งานได้อยู่ หรือของสะสม และหากลำบากจริง ๆ ก็อาจต้องขายทรัพย์สินที่มีอยู่ พอเริ่มมีรายได้ ค่อยเก็บเงินซื้อใหม่

ขั้นตอนที่ 4 ลงมือปฏิบัติตามแผน
ไม่ว่าแผนที่วางไว้จะดีเพียงใด ก็จะไม่เกิดประโยชน์เลย หากขาดการปฏิบัติที่จริงจังและต่อเนื่อง อาจเผลอใจนำเงินไปใช้กับสิ่งที่ไม่ได้อยู่ในแผน ก็คงบรรลุเป้าหมายได้ยาก ซึ่งวิธีที่จะช่วยให้สามารถทำตามแผนอย่างเคร่งครัดได้ มีดังนี้

- เมื่อมีรายได้ ให้ออมก่อนใช้
- จดรายรับ-รายจ่าย เพื่อทราบพฤติกรรมการใช้จ่ายของตนเอง
- ถือเงินสดแค่พอใช้
- ซื้อของเท่าที่จดไว้เท่านั้น
- ถ้าใช้บัตรเครดิต ต้องมีเงินจ่ายเต็มจำนวนและตรงเวลา
- สะสางหนี้ โดยจ่ายหนี้ให้ครบตามจำนวนและตรงเวลา

ขั้นตอนที่ 5 ทบทวนและปรับปรุงแผนตามสถานการณ์
หมั่นตรวจสอบแผนการเงินและแผนใช้เงินเป็นระยะว่าทำได้ตามแผนที่วางไว้หรือไม่ โดยการเปรียบเทียบแผนใช้เงินกับบันทึกรายรับ-รายจ่ายที่เกิดขึ้นจริง หากใช้จ่ายตามแผนใช้เงินแล้ว รู้สึกอึดอัด เครียดที่ไม่สามารถทำตามแผนที่กำหนดไว้ได้ ต้องหาสาเหตุว่าเกิดจากอะไร อาจเกิดจากประมาณการรายรับที่คาดว่าจะเกิดขึ้นมากเกินไป ประมาณการรายจ่ายที่คาดว่าจะเกิดขึ้นน้อยเกินไป รายรับที่เกิดขึ้นจริงน้อยเกินไป หรือรายจ่ายที่เกิดขึ้นจริงมากเกินไป จากนั้นหาทางแก้ไขและปรับแผนให้สอดคล้องกับความสามารถทางการเงินในปัจจุบันของเรา

ใบงานที่ 4

ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. ให้นักเรียนเขียนงบดุลส่วนบุคคล ณ อายุปัจจุบัน (สร้างตาราง) พร้อมบอกความมั่งคั่งสุทธิ

2. เขียนรายรับ-รายจ่าย ใน 1 วัน พร้อมบอกถึงสัดส่วนของเงิน ว่าเสียไปกับอะไรมากที่สุด เพราะอะไร

3. ให้นักเรียนใช้หลัก SMART วางแผนเป้าหมายทางการเงินตามที่ตนเองสนใจ 1 อย่าง พอสังเขป และเขียนแผนใช้เงินคร่าว ๆ

การออมเป็นสิ่งที่ทุกคนคุ้นเคยกันดี แต่มักจะละเลยที่จะทำ เพราะต้องใช้เวลานานกว่าจะเห็นผล บางคนก็มองว่าการออมเป็นเรื่องของเด็ก แต่แท้จริงแล้วการออมเป็นจุดเริ่มต้นของความมั่นคงทางการเงิน และเป็นเหมือนวีรบุรุษที่ช่วยเหลือเมื่อประสบปัญหาการเงิน

การออม

การออมเป็นการแบ่งรายได้ส่วนหนึ่งในปัจจุบันไปเก็บสะสมไว้ใช้ในอนาคต ซึ่งสามารถทำได้หลายรูปแบบ ตั้งแต่การเก็บสะสมด้วยตนเอง เช่น หยอดกระปุกออมสิน เก็บสะสมไว้ที่บ้าน หรือเก็บออมไว้ที่ธนาคารในรูปแบบเงินฝาก

ประโยชน์ของการออม

การออมอย่างสม่ำเสมอจะทำให้ผู้ออมมีเงินก้อนสะสมเก็บไว้ ซึ่งช่วยแบ่งเบาภาระเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน โดยไม่ต้องก่อหนี้หรือขอความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น ช่วยทำให้ความฝันเป็นความจริง และหากนำเงินออมไปต่อยอดลงทุนจะยิ่งสร้างโอกาสให้เงินที่มีอยู่งอกเงยมากขึ้น

หลักการออมให้สำเร็จ

การออมสามารถทำได้หลายวิธี โดยเลือกใช้วิธีที่ถนัดและเหมาะสมกับรายรับ-รายจ่ายของตนเอง สำหรับหลักการออมให้สำเร็จมีดังนี้

1. ออมก่อนใช้ : หากใช้ก่อนออม มักไม่เหลือออมหรือมีเงินเหลือออมน้อยกว่าที่ตั้งใจไว้ ดังนั้น เมื่อได้รับเงินมา ควรแบ่งออมก่อนใช้ทันทีจนเป็นนิสัย โดยคิดไว้ล่วงหน้าว่าเงินที่แบ่งมาออมจะมีไว้สำหรับเป้าหมายอะไรบ้างและรวมกันแล้วเป็นเงินเท่าไร ส่วนเงินที่เหลือใช้จ่ายได้ตามสบาย

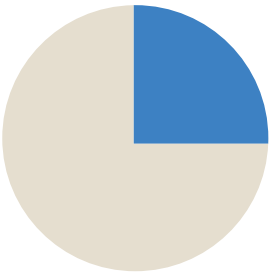

3. ออมอย่างน้อย 1 ใน 4 ของรายได้ : เป็นอัตราส่วนที่ควรจำให้ขึ้นใจและออมทุกครั้งที่มีรายได้เข้ากระเป๋า แต่ถ้ามีรายได้น้อย มีรายจ่ายจำเป็นมาก ให้เริ่มออมที่ 10% ของรายได้ก่อน จากนั้นพยายามออมต่อไปให้ถึง 1 ใน 4 ของรายได้

2. แบ่งเงินเป็นส่วน ๆ ตามเป้าหมายที่ต้องการใช้ และใช้เงินตามวัตถุประสงค์นั้น ๆ ไม่ปะปนกัน

4. มีวินัยในการออม : ออมอย่างสม่ำเสมอ โดยใช้เทคนิคการออมที่สนุกสนาน ทำได้ง่าย เพื่อสร้างแรงจูงใจในการออมให้ได้ตามที่ตั้งใจไว้ เช่น

- หยอดกระปุกก่อนออกจากบ้าน เช่น วันละ 10 บาท
- ผูกการออมกับพฤติกรรมที่ชอบทำ เช่น ถ้าเล่นเกมต้องออมชั่วโมงละ 10 บาท
- เก็บเศษของรายรับไว้เป็นเงินออม เช่น ได้รับเงิน 320 บาท ก็เก็บ 20 บาท ไว้ออม
- เก็บเงินทอนไว้เป็นเงินออม เช่น ซื้อของราคา 280 บาท จ่ายไป 300 บาท ได้รับเงินทอน 20 บาท ก็นำไปออม หรือจะเลือกออมเฉพาะเมื่อได้รับเงินทอนเป็นแบงก์ 50 ก็เก็บไว้ ไม่นำมาใช้
- เก็บส่วนลดเป็นเงินออม เช่น สินค้าราคา 1,000 บาท ลดเหลือ 700 บาท ก็เก็บส่วนลด 300 บาท ไว้เป็นเงินออม
- ซื้อของไม่จำเป็นไปเท่าไร ก็ให้นำเงินมาออมเท่านั้น เช่น ถ้าซื้อของไม่จำเป็น 1,000 บาท ก็ต้องออมเงินให้ได้ 1,000 บาท

การลงทุน

การลงทุนเป็นตัวช่วยให้เงินออมที่มีอยู่งอกเงยและช่วยให้บรรลุเป้าหมายทางการเงินได้ไวขึ้น แต่การลงทุนมีความเสี่ยง โปรดศึกษาข้อมูลก่อนการตัดสินใจลงทุน ประโยคคุ้นหูที่หลาย ๆ คนคงเคยได้ยินบ่อย ๆ เพราะ “ความเสี่ยงและผลตอบแทน” เป็นของคู่กัน โดยการลงทุนที่มีความเสี่ยงต่ำ มักจะให้ผลตอบแทนต่ำ และโอกาสสูญเสียเงินต้นก็อยู่ในระดับต่ำเช่นกัน ตรงกันข้าม ถ้าอยากได้ผลตอบแทนสูง ๆ ก็ต้องทำใจเอาไว้ด้วยว่าการลงทุนนั้นจะมีโอกาสขาดทุนสูงด้วยเช่นกัน ตามหลักการของ High Risk, High (Expected) Return

การลงทุนมีความจำเป็นต่อการสร้างความมั่นคงทางการเงิน เนื่องจากการลงทุนจะช่วยให้ได้รับผลตอบแทนสูงกว่าอัตราเงินเฟ้อ (Inflation Rate) ซึ่งส่งผลให้เงินจำนวนหนึ่งที่มีอยู่ในมือจะนำไปซื้อสินค้าได้น้อยลง ดังนั้น การลงทุนช่วยให้มีโอกาสได้รับผลตอบแทนสูงกว่าอัตราเงินเฟ้อ ซึ่งในระยะยาวแล้วจะช่วยให้มีเงินพอใช้ในการดำรงชีวิต

องค์ประกอบในการพิจารณา

1. การลงทุนต้องมีสินทรัพย์ คือ สิ่งที่ได้รับจากการนำเงินสดไปแลกเปลี่ยน ซึ่งสินทรัพย์ดังกล่าวนั้นจะเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดผลตอบแทนในอนาคต

2. การลงทุนต้องมีโอกาส คือ โอกาสที่จะได้รับเงินเพิ่ม (หรือผลตอบแทน) ซึ่งหมายถึงเงินที่ได้รับระหว่างถือครองสินทรัพย์และมูลค่าที่เพิ่มขึ้นของสินทรัพย์

3. การลงทุนต้องมีข้อมูล คือ ข้อมูลเกี่ยวกับสินทรัพย์ที่ลงทุนไป ทำให้รู้ที่มาของผลตอบแทนที่คาดหวังว่า

4. การลงทุนมีความเสี่ยง คือ ความไม่แน่นอนที่อาจเกิดขึ้นกับสินทรัพย์ที่ไปลงทุนในอนาคต ซึ่งทำให้ผลตอบแทนที่ได้รับจริงแตกต่างไปจากที่คาดหวัง

ก่อนนำเงินไปลงทุนตัดสินใจลงทุน ควรศึกษาข้อมูลสิ่งที่จะลงทุนให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ และลองถามตัวเองว่าหากเราต้องสูญเสียเงินก้อนนั้นไปบางส่วนหรือทั้งหมด เราจะเดือดร้อนหรือไม่ รวมถึงต้องรู้จักตนเองทั้งเป้าหมายทางการเงิน จำนวนเงินหรือผลตอบแทนที่ต้องการ ระยะเวลาในการลงทุน และความเสี่ยงที่ยอมรับได้ เพื่อจะได้เลือกและแบ่งเงินลงทุนในผลิตภัณฑ์การลงทุนให้สอดคล้องกับเป้าหมายทางการเงินและความเสี่ยงที่ยอมรับได้

การประเมินความสามารถในการยอมรับความเสี่ยงทำได้ด้วยการทำแบบทดสอบระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้จากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) หรือผู้ประกอบธุรกิจที่ให้บริการลงทุน โดยผลทดสอบจะแสดงระดับความเสี่ยงที่รับได้ คำอธิบาย และแนวทางการจัดสรรเงินลงทุนเบื้องต้น หากผลทดสอบสำหรับ ผู้ลงทุนที่รับความเสี่ยงได้ต่ำ จะมีสัดส่วนการลงทุนสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงต่ำและปานกลางไม่น้อยกว่า 80 - 90% ของเงินลงทุนทั้งหมด ในขณะที่สัดส่วนการลงทุนสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงสูงไม่เกิน 10 - 20% เท่านั้น โดยสัดส่วนการลงทุนในสินทรัพย์เสี่ยงจะเพิ่มขึ้น หากสามารถยอมรับความเสี่ยงได้เพิ่มขึ้น

การประเมินความสามารถ ในการยอมรับความเสี่ยงข้างต้นเป็นเพียงแนวทางเบื้องต้น แต่ละบุคคลสามารถปรึกษาผู้เชี่ยวชาญด้านการวางแผนการเงินเป็นการเพิ่มเติมได้ เพื่อประเมินตนเองอย่างละเอียดรอบด้านมากขึ้น นอกจากนั้น เมื่อเวลาผ่านไปความสามารถในการยอมรับความเสี่ยงของแต่ละบุคคลก็เปลี่ยนแปลงไปได้เช่นกัน

เว็บไซต์ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ตลท.) หรือโทร. 0 2009 9999

เว็บไซต์ smarttoinvest โดยสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) หรือโทร. 1207

ความแตกต่างระหว่างการออม การลงทุน และการเก็งกำไร

การออม การลงทุน และการเก็งกำไร มีความแตกต่างกันที่วัตถุประสงค์ โดยการออม เป็นการแบ่งเงินจากรายได้มาเก็บสะสมเพื่อไว้ใช้ยามฉุกเฉิน หรือไว้ใช้จ่ายในอนาคตอันใกล้ส่วนการลงทุนมีเป้าหมายในการสร้างเงินออมให้งอกเงยหรือเติบโตอย่างมั่นคงเพื่อบรรลุเป้าหมายการเงินที่ตั้งไว้ อย่างไรก็ดี การลงทุนนั้นจะมีเรื่องความเสี่ยงในการขาดทุนเงินต้นเข้ามาเกี่ยวข้อง เพื่อสร้างโอกาสที่จะได้รับผลตอบแทนที่สูงขึ้น ขณะที่การเก็งกำไร โดยเฉพาะผ่านการพนัน หรือการซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาล มีเป้าหมายเพื่อทำกำไรระยะสั้น โดยใช้การคาดเดาจากความเห็นส่วนตัว ซึ่งมีความไม่แน่นอนสูงส่วนใหญ่จะสูญเสียเงินต้นทั้งหมด

หัวข้อ	การออม	การลงทุน	การเก็งกำไร
วัตถุประสงค์	เพื่อเก็บสะสมไว้ใช้จ่ายในอนาคตอันใกล้ หรือสำรองฉุกเฉิน	เพื่อเก็บสะสมไว้ใช้จ่ายในอนาคตอันใกล้ หรือสำรองฉุกเฉิน สร้างรายได้หรือการเติบโตอย่างมั่นคง บรรลุเป้าหมายตามแผนการเงิน	ทำกำไรระยะสั้น
วิธีการ	หยอดกระปุกออมสิน เก็บสะสมไว้ที่บ้าน ฝากธนาคาร	วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน/เทคนิค	คาดเดาจากความเห็นส่วนตัว
ผลตอบแทน	0 ในกรณีที่เก็บสะสมไว้ที่บ้าน หรืออัตราดอกเบี้ยเงินฝากตามประกาศของสถาบันการเงิน	โดยเฉลี่ยมากกว่า 0	โดยเฉลี่ยน้อยกว่า 0
ความเสี่ยง	ต่ำ	สูง	สูงมาก

ผลิตภัณฑ์การออมและการลงทุน

ผลิตภัณฑ์การออมและการลงทุนมีให้เลือกหลากหลาย ซึ่งมีความเสี่ยงและผลตอบแทนที่แตกต่างกัน ทั้งเงินฝาก ตราสารหนี้ หุ้นสามัญ กองทุนรวม สินทรัพย์ทางเลือก (เช่น ทองคำ น้ำมัน) รวมทั้งสินทรัพย์ดิจิทัล ซึ่งมีความเสี่ยงและผลตอบแทนที่แตกต่างกัน ที่สำคัญผลการดำเนินงานในอดีตไม่ได้เป็นสิ่งยืนยันถึงผลการดำเนินงานในอนาคต จึงควรศึกษาข้อมูลก่อนตัดสินใจลงทุน

บัญชีเงินฝาก

แบ่งออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ คือ เงินฝากออมทรัพย์ เงินฝากประจำ และเงินฝากกระแสรายวัน ซึ่งสถาบันการเงินแต่ละแห่งอาจจะมีชื่อเรียกที่แตกต่างกันแต่โดยปกติจะมีลักษณะพื้นฐานดังนี้

1. บัญชีเงินฝากออมทรัพย์

บัญชีที่กำหนดจำนวนเงินฝากขั้นต่ำไว้ไม่สูงนัก สามารถฝากหรือถอนเงินเมื่อไรก็ได้ ทำให้มีสภาพคล่องสูง สามารถฝากถอนเงินได้จากช่องทางที่กำหนด เช่น สาขาของธนาคาร เครื่อง ATM ซึ่งจะมีการกำหนดค่าธรรมเนียมฝากถอนเงินไว้ เช่น ค่าธรรมเนียมถอนเงินข้ามจังหวัด ค่าธรรมเนียมถอนเงินต่างธนาคาร โดยทั่วไปบัญชีเงินฝากออมทรัพย์จะคิดดอกเบี้ยให้ผู้ฝากทุกวัน แต่จะจ่ายดอกเบี้ยให้ผู้ฝากปีละ 2 ครั้ง คือ ในเดือนมิถุนายนและธันวาคม ซึ่งดอกเบี้ยที่ได้รับในแต่ละงวดก็จะมารวมเป็นเงินต้นสำหรับคิดดอกเบี้ยในแต่ละวันต่อไปด้วย

- หากได้รับดอกเบี้ยจากบัญชีออมทรัพย์รวมทุกบัญชีจากธนาคารแห่งเดียวกันเกิน 20,000 บาทในปีภาษีนั้น ธนาคารมีหน้าที่หักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่าย 15% และนำส่งกรมสรรพากรต่อไป
- หากมีการฝากออมทรัพย์หลายธนาคารและมีดอกเบี้ยรับรวมกันทุกแห่งเกินกว่า 20,000 บาทในปีภาษีนั้น ผู้ฝากมีหน้าที่แจ้งแก่ธนาคารผู้จ่ายดอกเบี้ย เพื่อให้ดำเนินการหักภาษี ณ ที่จ่ายและนำส่งกรมสรรพากรต่อไป

ตัวอย่างการคำนวณดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์

นาง ก เปิดบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ที่ธนาคารเมื่อวันที่ 1 ม.ค. 58 จำนวน 10,000 บาท ได้รับดอกเบี้ยเงินฝากในอัตรา 3% ต่อปี โดยธนาคารจะจ่ายดอกเบี้ยให้ในวันที่ 30 มิ.ย. และ 31 ธ.ค. ของทุกปี หากฝากเงินไว้ทั้งปี โดยไม่ถอนเงินออกหรือฝากเงินเพิ่ม และไม่ได้ถอนดอกเบี้ยออกมาใช้ในระหว่างปี หากครบ 1 ปี จะมีเงินฝากในบัญชีรวมดอกเบี้ยเป็นเงินเท่าไร

วิธีการคำนวณ

1. ระยะเวลาในการคำนวณจำนวนวันในการฝากเงิน จะคำนวณถึงวันก่อนวันที่จ่ายดอกเบี้ยดังนี้
2. จ่ายดอกเบี้ยวันที่ 30 มิ.ย. 58 จะเริ่มนับตั้งแต่วันที่ 1 ม.ค. 58 ถึง 29 มิ.ย. 58 = 180 วัน
3. จ่ายดอกเบี้ยวันที่ 31 ธ.ค. 58 จะเริ่มนับตั้งแต่วันที่ 30 มิ.ย. 58 ถึง 30 ธ.ค. 58 = 184 วัน (สำหรับดอกเบี้ยของวันที่ 31 ธ.ค. 2558 จะถูกนำไปคำนวณจำนวนวันรวมกับการคิดดอกเบี้ยครั้งต่อไป)
4. อัตราดอกเบี้ย 3% ในที่นี้ ดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์ไม่ต้องเสียภาษี ณ ที่จ่าย 15% จึงสามารถนำมาคำนวณในสูตรได้
5. เงินฝากออมทรัพย์นี้ให้ดอกเบี้ยทบต้น ดังนั้น ต้องนำเงินต้นบวกดอกเบี้ยก่อน จากนั้นจึงนำผลที่ได้ไปเป็นฐานคำนวณดอกเบี้ยสำหรับงวดถัดไป

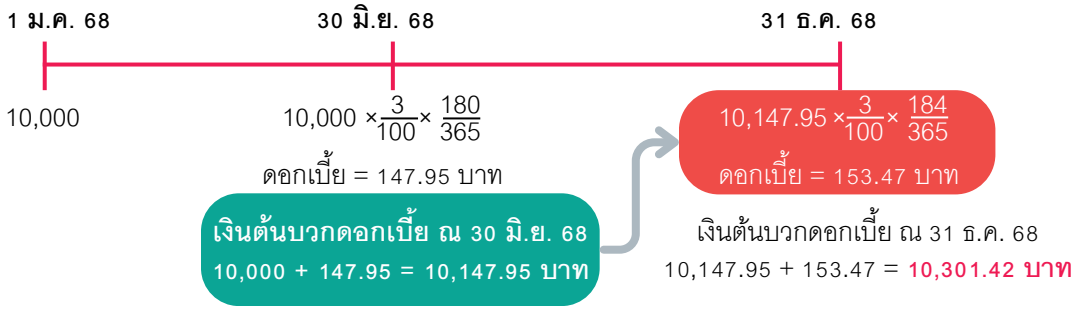

คำตอบ ณ วันที่ 31 ธ.ค. 68 นาง ก จะมีเงินต้นบวกดอกเบี้ยทั้งสิ้นเท่ากับ 10,301 บาทโดยประมาณ

ตัวอย่างการคำนวณเงินรวมที่จะได้จากดอกเบี้ยทบต้นอย่างง่าย
นาง ก ฝากเงิน 10,000 บาท เป็นระยะเวลา 3 ปี ธนาคารให้อัตราดอกเบี้ย 3% ต่อปี เท่ากันทุกปี โดยจ่ายดอกเบี้ยให้ปีละครั้ง หากไม่มีการฝากเพิ่มระหว่างปี และไม่ถอนเงินต้นหรือดอกเบี้ยออกมาใช้ จะสามารถคำนวณเงินรวมเมื่อครบ 3 ปีตามสูตรได้ดังนี้

สูตรคำนวณเงินรวมที่จะได้จากดอกเบี้ยทบต้นอย่างง่าย
จำนวนเงินรวม = เงินต้น x (1+อัตราดอกเบี้ยต่องวด)^{จำนวนงวด}

$$\textbf{จำนวนเงินรวม} = 10{,}000 \times (1+\frac{3}{100})^3$$
$$= 10{,}000 \times (1+0.03)^3$$
$$= 10{,}000 \times (1.03)^3$$
$$= 10{,}000 \times 1.092727$$
$$= 10{,}927.27 \text{ บาท}$$

ดังนั้น เมื่อฝากครบ 3 ปี นาง ก จะมีเงินรวมทั้งสิ้น 10,927 บาทโดยประมาณ

2.บัญชีเงินฝากประจำ

- บัญชีเงินฝากประจำทั่วไป เป็นบัญชีที่มีระยะเวลาการฝากที่แน่นอน เช่น 3 เดือน 6 เดือน 1 ปี ให้ดอกเบี้ยสูงกว่าเงินฝากออมทรัพย์ การจ่ายดอกเบี้ย แล้วแต่เงื่อนไขธนาคาร เช่น จ่ายดอกเบี้ยเมื่อครบกำหนด จ่ายดอกเบี้ยทุก 3 เดือน โดยอาจจะนำดอกเบี้ยที่ได้มาฝากเข้าบัญชีเงินฝากประจำ (ทบต้น) หรืออาจจะโอนดอกเบี้ยเงินฝากเข้าบัญชีเงินฝากออมทรัพย์หรือกระแสรายวัน ซึ่งธนาคารจะแจ้งให้ทราบตั้งแต่ตอนเปิดบัญชี แต่หากถอนก่อนครบกำหนดอาจไม่ได้รับดอกเบี้ยในอัตราที่ธนาคารประกาศ เช่น อาจได้รับดอกเบี้ยในอัตราดอกเบี้ยออมทรัพย์ โดยดอกเบี้ยต้องเสียภาษี 15% ของดอกเบี้ยที่ได้รับ

ตัวอย่างการคำนวณดอกเบี้ยเงินฝากประจำ
นาง ก เลือกเปิดบัญชีเงินฝากประจำ 3 เดือน จำนวน 10,000 บาท ได้รับอัตราดอกเบี้ย 3% ต่อปีแบบทบต้น โดยเริ่มต้นฝากวันที่ 1 ม.ค. 68 และเมื่อครบกำหนด 3 เดือนก็ยังคงฝากอย่างต่อเนื่องไปเรื่อย ๆ โดยไม่มีการถอนเงินต้นและดอกเบี้ย ให้คำนวณว่าเมื่อครบกำหนดทุก 3 เดือนในช่วงเวลา 1 ปี จะได้รับเงินต้นและดอกเบี้ยเป็นเงินเท่าไร

วิธีการคำนวณ

1. ระยะเวลาในการคำนวณจำนวนวันในการฝากเงิน จะคำนวณถึงวันก่อนวันที่จ่ายดอกเบี้ยดังนี้
   จ่ายดอกเบี้ย 1 เม.ย. 68 จะเริ่มนับตั้งแต่วันที่ 1 ม.ค. 68 ถึง 31 มี.ค. 68 รวม 90 วัน
   จ่ายดอกเบี้ย 1 ก.ค. 68 จะเริ่มนับตั้งแต่วันที่ 1 เม.ย. 68 ถึง 30 มิ.ย. 68 รวม 91 วัน
   จ่ายดอกเบี้ย 1 ต.ค. 68 จะเริ่มนับตั้งแต่วันที่ 1 ก.ค. 68 ถึง 30 ก.ย. 68 รวม 92 วัน
   จ่ายดอกเบี้ย 1 ม.ค. 69 จะเริ่มนับตั้งแต่วันที่ 1 ต.ค. 68 ถึง 31 ธ.ค. 68 รวม 92 วัน
2. ดอกเบี้ยที่ได้รับจะถูกหักภาษี ณ ที่จ่าย 15% ดังนั้น อัตราดอกเบี้ยที่นาง ก จะได้รับหลังหักภาษี ณ ที่จ่าย เท่ากับ 2.55% (3 x (1 – 15%))
3. เงินฝากประจำนี้ธนาคารให้ดอกเบี้ยทบต้นดังนั้น ต้องนำเงินต้นบวกดอกเบี้ยก่อน จากนั้นจึงนำผลที่ได้ไปเป็นฐานคำนวณดอกเบี้ยสำหรับงวดถัดไป

1 ม.ค. 68 — เงินต้น 10,000 บาท

1 เม.ย. 68 — $10{,}000 + (10{,}000 \times \frac{2.55}{100} \times \frac{90}{365}) = 10{,}062.88$ บาท

1 ก.ค. 68 — $10{,}062.88 + (10{,}062.88 \times \frac{2.55}{100} \times \frac{91}{365}) = 10{,}126.85$ บาท

1 ต.ค. 68 — $10{,}126.85 + (10{,}126.85 \times \frac{2.55}{100} \times \frac{92}{365}) = 10{,}191.94$ บาท

1 ม.ค. 69 — $10{,}191.94 + (10{,}191.94 \times \frac{2.55}{100} \times \frac{92}{365}) = 10{,}257.45$ บาท

คำตอบ นาง ก จะได้รับเงินต้นและดอกเบี้ยเป็นเงิน 10,257 บาทโดยประมาณ

- บัญชีเงินฝากประจำแบบปลอดภาษี เป็นบัญชีเงินฝากประจำที่ได้รับการยกเว้นภาษี โดยแต่ละคนมีสิทธิเปิดบัญชีเงินฝากประเภทนี้ได้เพียงคนละ 1 บัญชีเท่านั้น ตามเกณฑ์กรมสรรพากรไม่ได้มีการกำหนดจำนวนเงินฝากขั้นต่ำไว้ แต่มีเพดานฝากสูงสุดอยู่ที่ 25,000 บาทต่อเดือน และเมื่อรวมจำนวนเงินที่ฝากทุกเดือนแล้วต้องไม่เกิน 600,000 บาท ซึ่งต้องฝากเงินทุก ๆ เดือนเป็นจำนวนเท่ากันตลอดอายุสัญญา เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 24 เดือน หากเงินฝากครบกำหนด บางธนาคารจะโอนเงินต้นและดอกเบี้ยเข้าบัญชีออมทรัพย์หรือบัญชีกระแสรายวัน หรือบางธนาคารอาจเปลี่ยนประเภทเป็นบัญชีเงินฝากประจำให้อัตโนมัติ ในระหว่างระยะเวลาการฝาก ขาดฝากได้ไม่เกิน 2 ครั้ง และยังคงต้องฝากให้ครบตามวงเงินที่กำหนด กรณีถอนก่อนครบกำหนดจะไม่ได้รับดอกเบี้ย หรือได้รับในอัตราดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์ พร้อมทั้งถูกหักภาษี ณ ที่จ่าย ซึ่งเงื่อนไขของแต่ละธนาคารจะแตกต่างกัน จึงควรศึกษาเงื่อนไขอย่างรอบคอบเพื่อจะได้ไม่เสียสิทธิที่พึงจะได้รับจากการฝากเงินประเภทนี้

เว็บไซต์ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) หรือโทร. 1213

สลากออมทรัพย์

เป็นทางเลือกการออมอย่างหนึ่งของผู้ที่ชอบลุ้นรางวัล แม้จะให้ผลตอบแทนไม่สูงนัก (หากไม่ถูกรางวัล) แต่จะได้เงินต้นคืนเต็มจำนวนเมื่อครบกำหนด ซึ่งแตกต่างจากการซื้อหวย หรือสลากกินแบ่งรัฐบาล

สลากออมทรัพย์ขายเป็นจำนวนหน่วยและมีการกำหนดอายุที่แน่นอน (เช่น อายุ 1 ปี 2 ปี หรือ 3 ปี) และมักมีการจ่ายดอกเบี้ยเป็นผลตอบแทนหากถือจนครบตามเกณฑ์ที่ผู้ออกสลากกำหนด ผู้ซื้อสลากสามารถลุ้นรางวัลได้ทุกงวดจนกว่าสลากจะหมดอายุ แต่ก็อาจมีสลากบางรุ่นซึ่งหากถอนก่อนครบกำหนดอาจได้คืนเงินต้นน้อยกว่าที่จ่ายไป หรือมีบริการพิเศษที่สามารถใช้สลากค้ำประกันการกู้เงินได้ด้วย เมื่อซื้อสลาก สถาบันการเงินที่ออกสลากมักแนะนำให้เปิดบัญชีเงินฝากออมทรัพย์คู่กันเพื่อเป็นบัญชีเงินฝากสำหรับการรับเงินหากถูกรางวัล

สถาบันการเงินที่ออกสลากในปัจจุบันเป็นสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐ ได้แก่ สลากออมทรัพย์ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สลากออมทรัพย์ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และสลากออมสินของธนาคารออมสิน

กองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.)

กองทุนการออมภาคสมัครใจที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติการออมแห่งชาติ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนที่เป็นแรงงานนอกระบบและไม่มีสวัสดิการอื่นใดรองรับ ได้มีบำเหน็จบำนาญ มีหลักประกันความมั่นคงให้ชีวิตยามเกษียณของตนเอง โดยมี กอช. เป็นหลักประกันการจ่ายบำเหน็จบำนาญและให้ประโยชน์ตอบแทนเมื่อสิ้นสุดการเป็นสมาชิก ซึ่งผู้ที่มีสิทธิสมัคร

- ผู้มีสัญชาติไทย อายุตั้งแต่ 15 – 60 ปี
- ประกอบอาชีพอิสระ เช่น พ่อค้า แม่ค้า เกษตรกร ค้าขาย รับจ้างทั่วไป หรือไม่มีอาชีพ เช่น นักเรียน นักศึกษา
- ผู้ประกันตนมาตรา 40 ทางเลือก 1

ทั้งนี้ ต้องไม่เป็นข้าราชการประจำหรือสมาชิก กบข. ไม่เป็นพนักงานบริษัท/องค์กร/รัฐวิสาหกิจหรือกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ และไม่เป็นผู้ประกันตนตามกฎหมายประกันสังคม (ยกเว้นผู้ประกันตนมาตรา 40 ทางเลือก 1)

หลักการออมแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ เงินที่สมาชิกออม (เรียกว่าเงินสะสม) และเงินที่รัฐจ่ายสมทบ สมาชิกสามารถออมเริ่มต้น 50 บาทต่อครั้ง สูงสุดไม่เกิน 30,000 บาทต่อปี โดยรัฐจะจ่ายเงินสมทบให้ตามช่วงอายุดังนี้

ช่วงอายุ	15 – 30 ปี	มากกว่า 30 – 50 ปี	มากกว่า 50 – 60 ปี
เงินสมทบ	50% ของเงินสะสม (ไม่เกิน 1,800 บาทต่อปี)	80% ของเงินสะสม (ไม่เกิน 1,800 บาทต่อปี)	100% ของเงินสะสม (ไม่เกิน 1,800 บาทต่อปี)

หากเดือนใดสมาชิกไม่ส่งเงินเข้ากองทุน รัฐก็จะไม่จ่ายสมทบให้เช่นกัน

ใบงานที่ 5

เว็บไซต์กองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) หรือโทร. 0 2049 9000

ให้นักเรียนวางแผนการออมและการลงทุน พร้อมทั้งอธิบายเหตุผลของการจัดสรรเงิน 10,000 บาท

ประเภทหนี้

หากทุกคนสามารถเลือกได้ คงไม่มีใครอยากเป็นหนี้ แต่หลายคนก็เลี่ยงไม่ได้ เพราะความจำเป็นในการดำรงชีวิตของตนเองและครอบครัว หรือบางคนเป็นหนี้เพราะตกหลุมพรางสิ่งล่อตาล่อใจภายนอก ดังนั้น ก่อนตัดสินใจก่อหนี้ก็ควรทำความรู้จักกับหนี้ เพื่อไม่ให้หนี้กลายเป็นปัญหาในภายหลัง

แบ่งประเภทตามประโยชน์ที่จะได้รับจากการเป็นหนี้ ดังนี้

1. หนี้ดี คือ หนี้ที่ช่วยสร้างรายได้และสร้างความมั่นคงในอนาคต เช่น
   - หนี้เพื่อการศึกษา เป็นหนี้ที่ทำให้เรามีโอกาสได้เรียนในระดับที่สูงขึ้น มีงานทำหรือมีโอกาสก้าวหน้าในงานมากขึ้น
   - หนี้เพื่อการประกอบอาชีพ เป็นหนี้ที่สร้างอาชีพให้แก่เราและทำให้เรามีโอกาสมีรายได้เพิ่มขึ้น เช่น กู้เงินเพื่อซื้อคอมพิวเตอร์มาทำงาน ซื้อเครื่องมือการเกษตร
   - หนี้เพื่อความมั่นคงระยะยาว เช่น การมีบ้านเป็นของตัวเองจะทำให้เราไม่ต้องจ่ายค่าเช่าบ้านแต่มาจ่ายค่าผ่อนบ้าน ทำให้มีทรัพย์สินส่วนตัวเพิ่มขึ้น และเมื่อเวลาผ่านไปบ้านที่เราซื้อก็มักจะมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

2. หนี้พึงระวัง คือ หนี้ที่ไม่สร้างรายได้ในอนาคต เช่น
   - หนี้จากการใช้จ่ายฟุ่มเฟือย เป็นหนี้ที่สร้างความสุขเพียงชั่วคราว ไม่สมเหตุสมผลและไม่ได้สร้างรายได้หรือความมั่นคงให้แก่เราในระยะยาว
   - หนี้ที่มีมากเกินกำลังจ่าย เช่น กู้เงินซื้อบ้านหรือรถที่แพงเกินไป กู้ซื้อคอนโดหลายแห่งพร้อมกัน ผ่อนไม่ไหวจนต้องขายหรือถูกยึดในที่สุด ซึ่งจะเห็นได้ว่าหนี้ดีก็อาจเป็นหนี้พึงระวังได้

3.หนี้อันตราย คือ หนี้ที่เกิดจากการนำเงินไปใช้กับสิ่งที่มีความเสี่ยงสูงที่จะไม่ได้รับเงินคืน หรืออาจเป็นสิ่งผิดกฎหมาย จึงเป็นหนี้ที่ต้องละเว้นเด็ดขาด เช่น
   - หนี้ที่เกิดจากการพนัน/เสี่ยงโชค
   - หนี้ที่กู้ไปลงทุนผิดกฎหมาย เช่น แชร์ลูกโซ่

ไม่ว่าจะเป็นหนี้ประเภทใดต้องคิดไว้เสมอว่า หนี้ไม่ใช่ของฟรี แต่เป็นสิ่งที่มีราคาที่ต้องจ่ายในรูปของดอกเบี้ย ทำให้ของที่เราซื้อมีราคาแพงขึ้นเท่ากับดอกเบี้ยที่เราจ่ายไป แถมยิ่งกู้เยอะ ยิ่งกู้นาน ยิ่งจ่ายดอกเบี้ยมาก ดังนั้น ก่อนที่จะตัดสินใจเป็นหนี้ ต้องไม่ลืมที่จะถามตัวเองก่อนว่า “จำเป็นไหม” “รอได้ไหม” หรือแค่ “อยากได้” “อยากกู้” “อยากรักษาสิทธิการกู้” ถ้าไม่อยากเป็นหนี้หรือจ่ายแพงกว่าราคาของ ก็ควรเก็บเงินให้ครบก่อนซื้อ หรือเก็บออมบางส่วน เพื่อเป็นเงินดาวน์ ทำให้ยอดเงินกู้ลดลงและประหยัดดอกเบี้ยที่ต้องจ่ายลง รวมถึงลองวางแผนว่าผ่อนไหวไหม ถ้าจ่ายไม่ไหว มีแผนสำรองหรือไม่ หรือลองซ้อมผ่อนค่างวดดูก่อนกู้จริง

สิ่งสำคัญจะต้องประเมินความสามารถในการชำระหนี้ที่กำลังจะเกิดขึ้นด้วย โดยดูจากภาระผ่อนหนี้ต่อเดือนที่ต้องจ่าย (หนี้เดิมที่มีอยู่แล้วรวมกับหนี้ที่กำลังจะเกิดขึ้นรวมเงินต้นและดอกเบี้ย) ไม่ควรเกิน 1 ใน 3 (33%) ของรายได้ต่อเดือน เพื่อไม่ให้มีภาระหนี้มากเกินไป และมีเงินเพียงพอสำหรับไว้ใช้จ่าย โดยเมื่อมีรายได้เข้ามา ก็เอาเงินไปจ่ายหนี้ นำเงินไปออม แล้วจึงค่อยนำเงินที่เหลือมาใช้จ่าย ซึ่งเราควรเช็กภาระผ่อนหนี้ต่อเดือนทุกครั้งก่อนกู้เงินเพิ่มอีกว่าเกิน 1 ใน 3 ของรายได้ต่อเดือนแล้วหรือยัง เช่น หากเรามีรายได้รวมต่อเดือน 15,000 บาท เราก็ไม่ควรมีภาระผ่อนหนี้เกิน 5,000 บาทต่อเดือน (หนี้เดิมที่มีอยู่แล้วรวมกับหนี้ที่กำลังจะเกิดขึ้นรวมเงินต้นและดอกเบี้ย) นอกจากนี้ผู้กู้ต้องเตรียมหลักฐานการเงิน เช่น สลิปเงินเดือน หลักฐานที่มาของรายได้ เพื่อแสดงประวัติทางการเงินที่ดี

หากไตร่ตรองอย่างถี่ถ้วนแล้วว่าจำเป็นต้องขอกู้ยืม และความสามารถในการชำระหนี้แล้ว สิ่งที่ต้องทำ คือ หาข้อมูล คิด และตัดสินใจว่าจะเลือกกู้ยืมจากแหล่งใด ทางเลือกที่ดีทางหนึ่ง คือ เลือกกู้ยืมจากผู้ให้บริการในระบบ เพราะมีหน่วยงานของรัฐกำกับดูแล เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทย กระทรวงการคลัง และอัตราดอกเบี้ยถูกกว่าเงินกู้นอกระบบ ซึ่งปัจจุบันมีผู้ให้บริการสินเชื่อในระบบหลายประเภท ทั้งที่เป็นสถาบันการเงิน เช่น ธนาคารพาณิชย์ สถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐ และผู้ให้บริการที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน (non-bank) เช่น บริษัทผู้ประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ

หนี้นอกระบบ

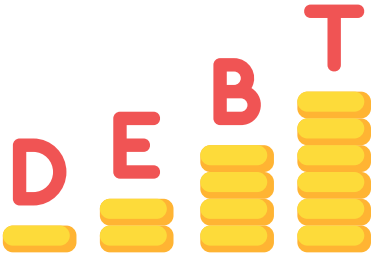

หนี้นอกระบบ คือ การกู้ยืมเงินที่ไม่ผ่านระบบสถาบันการเงินหรือผู้ให้กู้ที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจเงินกู้ตามกฎหมาย จึงไม่อยู่ภายใต้การกำกับของหน่วยงานภาครัฐใด ๆ

โฆษณาจูงใจตามใบปลิวหรือนามบัตรที่ติดอยู่ตามเสาไฟฟ้า ป้ายรถเมล์ ห้องน้ำ หรือโลกออนไลน์ว่า “เงินด่วนทันใจ รับเงินไวภายใน 5 นาที ดอกเบี้ยถูก รีบโทร. หาเราที่ 08-XXXX-XXXX" ที่ดึงดูดให้คนร้อนเงินหยิบโทรศัพท์ขึ้นมาเพื่อติดต่อไปขอกู้ทันที

ดอกเบี้ยหนี้นอกระบบที่บอกว่าน้อย ๆ แบบรายวัน แต่ถ้าคิดออกมาเป็นรายปีแล้วมักเจอความจริงที่น่าตกใจ เพราะดอกเบี้ยสูงจนน่าสะพรึงกลัว สมมติกู้เงิน 10,000 บาท จ่ายดอกเบี้ยวันละ 100 บาท เจ้าหนี้นอกระบบคิดดอกเบี้ยเท่าไร สามารถคำนวณคร่าว ๆ ได้ตามขั้นตอน ดังนี้

คำนวณหาอัตราดอกเบี้ยต่อวัน = $\left(\frac{100}{10{,}000}\right) \times 100 = 1\%$ **ต่อวัน**

คำนวณหาอัตราดอกเบี้ยต่อปี 365 x 1% = 365% ต่อปี

แม้ว่าจะจ่ายคืนเป็นรายวันในจำนวนไม่มาก แต่เมื่อคำนวณแล้วต้องจ่ายดอกเบี้ยต่อปีสูงมาก จึงต้องดูอัตราดอกเบี้ยที่คิดให้ดีว่าคิดต่อวัน ต่อเดือน หรือต่อปี และระวังการคิด “ดอกลอย” คือ ลูกหนี้ต้องจ่ายดอกเบี้ยไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะมีเงินต้นทั้งหมดไปคืนหนี้ที่เรากู้ เมื่อไม่มีเงินจ่ายเจ้าหนี้นอกระบบ อาจต้องเสียดอกเบี้ยเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด (15% ต่อปี) ถูกทวงหนี้โหด ทั้งโดนคุกคามข่มขู่ ทำร้ายร่างกายและทรัพย์สิน ประจานลูกหนี้ ดังนั้น ถ้าจำเป็นต้องกู้เงินจริง ๆ แนะนำให้กู้เงินในระบบ เพราะดอกเบี้ยต่ำกว่ามากและอยู่ภายใต้การกำกับดูแลจากหน่วยงานภาครัฐ

นอกจากนี้ ปัจจุบันมีแอปเงินกู้นอกระบบมากมาย แต่สิ่งที่ยากสำหรับผู้กู้คือ ผู้ให้กู้รายใดที่ไม่คิดดอกเบี้ยสูง ไม่ทวงถามหนี้โหด หรือไม่ใช่มิจฉาชีพที่จะมาหลอกเงิน ดังนั้น ก่อนคิดจะกู้เงินเราควรต้องหาข้อมูลให้ดีเพื่อไม่ให้ตกเป็นเหยื่อเงินกู้ออนไลน์ผิดกฎหมาย

ข้อแนะนำสำหรับผู้ที่ต้องการเงินกู้ออนไลน์แบบถูกกฎหมาย

1. **แยกแยะแอปเงินกู้ว่าแอปไหน** คือ เงินกู้ถูกกฎหมาย เงินกู้นอกระบบ หรือเงินกู้ปลอม จะได้ไม่ถูกเอาเปรียบหรือหลอกลวง

แอปพลิเคชัน A

- ให้กู้เต็มจำนวน
- อัตราดอกเบี้ยไม่เกินที่ทางการกำหนด

แอปพลิเคชัน B

- ได้เงินไม่เต็มจำนวน แต่ต้องจ่ายคืนเต็มจำนวน
- ดอกเบี้ย/ค่าปรับสูง
- ระยะเวลาชำระคืนสั้น
- โทรทวงหนี้ ข่มขู่และคุกคาม

แอปพลิเคชัน C

- ให้โอนเงินไปเป็นค่าใช้จ่าย เช่น ค่าค้ำประกัน ค่าดำเนินการ ค่าลัดคิว โดยบอกว่าถ้าไม่จ่าย จะไม่โอนเงินกู้ให้
- หลอกให้โอนเงินเรื่อย ๆ

2.**ไม่แน่ใจ อย่าเพิ่งคลิก** ควรตรวจสอบให้แน่ใจก่อนใช้บริการ ดังนี้

- ตรวจสอบรายชื่อแอปและชื่อผู้ให้บริการ นำข้อมูลไปเทียบกับรายชื่อที่ได้รับอนุญาตจากเว็บไซต์ธนาคารแห่งประเทศไทยที่รวบรวมรายชื่อผู้ให้บริการที่ได้รับอนุญาตในส่วนที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำกับดูแล และเว็บไซต์กระทรวงการคลัง ซึ่งรวบรวมรายชื่อผู้ให้บริการสินเชื่อพิโกไฟแนนซ์
- ติดต่อสอบถามตามที่อยู่/เบอร์โทรศัพท์ที่ได้จากข้อข้างบน เพราะบางครั้งมิจฉาชีพหรือแอปเงินกู้นอกระบบจะตั้งชื่อแอปคล้ายคลึงกับผู้ให้บริการที่ได้รับอนุญาต หรือสวมรอยเป็นผู้ได้รับอนุญาต เพื่อยืนยันว่าเป็นแอปของผู้ให้บริการจริงหรือไม่
- เลือกแหล่งดาวน์โหลดแอปที่ปลอดภัย เชื่อถือได้ และไม่ใช้โทรศัพท์มือถือที่ถูก jail break ในการทำธุรกรรมทางการเงิน เพื่อป้องกันภัยจากมัลแวร์
- อย่าลืมศึกษาเงื่อนไขการกู้ ไม่รีบกู้จนลืมดูรายละเอียดที่จำเป็น เช่น อัตราดอกเบี้ย ระยะเวลา และจำนวนเงินที่ต้องจ่ายคืนที่สำคัญ ต้องคำนึงถึงความสามารถในการผ่อนชำระของเราโดยควรกู้เท่าที่จำเป็น และรวมภาระผ่อนชำระหนี้ทุกก้อนของเราต่อเดือนไม่ควรเกิน 1 ใน 3 ของรายได้ต่อเดือน เพื่อไม่เกินกว่าที่เราจ่ายคืนได้

ใบงานที่ 6

จงอธิบายและยกตัวอย่างระหว่างหนี้ดีกับนี้เสีย

หากนักเรียนจำเป็นต้องเป็นหนี้สัก 1 อย่าง นักเรียนจะเป็นหนี้อะไร เพราะเหตุใด จงอธิบาย

นักเรียนได้เรียนรู้อะไรที่สำคัญกับตัวนักเรียนที่สุด เกี่ยวกับคำว่าหนี้

ความเสี่ยงภัย

ความเสี่ยงภัย คือ ความไม่แน่นอนของเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งผลที่จะเกิดขึ้นมีความเป็นไปได้ที่จะเบี่ยงเบนไปจากผลที่คาดหวังไว้ และไม่สามารถทราบล่วงหน้าถึงขนาดของความสูญเสียหรือความเสียหาย ซึ่งส่งผลกระทบต่อเนื่องไปสู่สถานะการเงิน สภาวะทางอารมณ์ หรือทั้ง 2 อย่างแก่ผู้ประสบภัย

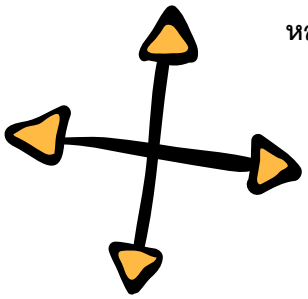

หลักการจัดการความเสี่ยง 4 มิติ

1. หลีกเลี่ยงความเสี่ยง คือ การหลีกเลี่ยงเหตุการณ์หรือสาเหตุที่อาจก่อให้เกิดความเสียหาย
2. ลดหรือควบคุมความเสี่ยง คือ การควบคุมหรือป้องกัน เพื่อลดโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง
3. รับความเสี่ยงไว้เอง คือ การยอมรับผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากภัยไว้เองทั้งหมดหรือบางส่วน
4. โอนความเสี่ยง คือ การลดโอกาสที่จะเกิด ลดผลกระทบ โดยการหาผู้ร่วมรับผิดชอบความเสี่ยง

การประกันภัย

การทำประกันภัยเป็นการจัดการความเสี่ยงภัยวิธีหนึ่ง ซึ่งจะโอนความเสี่ยงภัยของผู้เอาประกันภัยไปสู่บริษัทประกันภัย เมื่อเกิดความสูญเสียหรือความเสียหายจากเหตุการณ์ไม่คาดฝัน บริษัทประกันภัยจะชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามที่ได้รับความคุ้มครองในกรมธรรม์ประกันภัยให้แก่ผู้เอาประกันภัย โดยที่ผู้เอาประกันภัยจะต้องเสียเบี้ยประกันภัยให้แก่บริษัทประกันภัยตามที่ได้ตกลงกันไว้

การประกันภัยจะช่วยสร้างความมั่นคงทางการเงินให้แก่ผู้เอาประกันภัยและครอบครัว กล่าวคือ หากเกิดความสูญเสียหรือความเสียหายต่อสิ่งที่เอาประกันจะไม่ส่งผลกระทบต่อฐานะการเงินของผู้เอาประกัน นอกจากนี้ การทำประกันภัยยังช่วยให้ผู้เอาประกันภัยคลายความกังวลกับสิ่งที่เหนือการควบคุมหรือคาดเดาได้ยากว่าในอนาคตจะเกิดอะไรขึ้นบ้าง เช่น การทำประกันชีวิต โดยหากผู้เอาประกันเกิดเสียชีวิตขึ้นมาในขณะที่ยังมีภาระดูแลครอบครัว ผู้ที่อยู่ข้างหลังจะได้รับค่าสินไหมทดแทนในฐานะผู้รับประโยชน์ตามที่ผู้เอาประกันภัยได้ตกลงไว้กับบริษัทประกันภัย

หลักการพิจารณาความจำเป็นในการทำประกันภัย

ไม่จำเป็นว่าทุกคนต้องทำประกันภัยเสมอไป หากตัวเราเองสามารถรับความเสี่ยงหรือมีแผนการรองรับที่ดีก็ไม่จำเป็นต้องทำประกันภัย จึงควรทำประกันภัยเท่าที่จำเป็น ถ้าทำประกันภัยน้อยเกินไป (underinsured) จะไม่ครอบคลุมความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น หรือถ้าทำประกันมากเกินไป (overinsured) จะทำให้จ่ายเบี้ยประกันภัยสูงเกินความจำเป็น โดยมีหลักในการพิจารณาว่าจำเป็นต้องทำประกันภัยหรือไม่ดังนี้

1.ภาระรับผิดชอบที่มี หากเราเป็นเสาหลักทางการเงินของครอบครัว เช่น เป็นคนดูแลค่าใช้จ่ายของทุกคนในบ้านหรือมีภาระหนี้ที่ต้องรับผิดชอบ ถ้าเกิดปัญหากับเราจนไม่สามารถดูแลครอบครัวได้ เช่น เจ็บป่วยหนัก เกิดอุบัติเหตุรุนแรงหรือเสียชีวิต จะสร้างภาระให้แก่คนที่อยู่เบื้องหลังมากน้อยแค่ไหน เรามีแผนการรองรับความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นแล้วหรือไม่ ถ้าเรามีเงินเก็บมากพอ มีทรัพย์สินที่ปลอดภาระแล้ว เช่น เราซื้อด้วยเงินสดหรือผ่อนหมดแล้ว การเสียชีวิตของเราไม่ทำให้ผู้ที่อยู่เบื้องหลังเดือดร้อน ประกันภัยก็อาจไม่จำเป็นสำหรับเรา

2.โอกาสความเป็นไปได้ที่จะเกิดความเสี่ยงหรือประกอบอาชีพที่มีความเสี่ยง เช่น ต้องอยู่ในเขตก่อสร้าง ผลิตสารเคมี หรือเดินทางบ่อย ย่อมมีความเสี่ยงมากกว่าผู้ที่ทำงานในออฟฟิศ ในกรณีนี้ก็ควรทำประกันภัย

บุคคลที่เกี่ยวข้องในการประกันภัย มี 3 ฝ่าย คือ

- ผู้รับประกันภัย คือ บริษัทที่ประกอบธุรกิจประกันภัย
- ผู้เอาประกันภัย คือ บุคคลที่ต้องการจะทำประกันภัยและมีหน้าที่จ่ายเบี้ยประกันภัยให้แก่ผู้รับประกันภัย
- ผู้รับประโยชน์ คือ คนที่จะได้รับสินไหมทดแทนตามที่ผู้เอาประกันภัยระบุไว้ โดยผู้เอาประกันภัยกับผู้รับประโยชน์อาจเป็นคนคนเดียวกันได้

ภัยทางการเงิน

ยิ่งเทคโนโลยีมีความก้าวหน้าเท่าไหร่ ยิ่งเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่อมิจฉาชีพมากขึ้นเท่านั้น ทำให้มิจฉาชีพนำเทคโนโลยีใช้เป็นช่องทางหลอกลวงประชาชน คนร้ายมักจับจุดอ่อนของเหยื่อให้หลงเชื่อ โดยกลอุบายของภัยการเงิน มีดังนี้

- ขู่ให้กลัว เพื่อให้เหยื่อทำธุรกรรมทางการเงิน
- ลวงให้เชื่อ เพื่อเอาข้อมูลสำคัญ หรือชวนให้ลงทุนก่อนเชิดเงินหนี
- หลอกให้ดีใจ เพื่อให้เหยื่อเกิดความโลภ อยากได้เงิน ของรางวัล
- อ้างว่าช่วยเหลือได้ โดยใช้ความต้องการของเหยื่อ เพื่อลดความสงสัย

ภัยในโลกออนไลน์

อินเทอร์เน็ตและโซเชียลมีเดียเป็นช่องทางการสื่อสารที่สะดวกและรวดเร็ว ทำให้เพื่อนฝูง ญาติพี่น้อง หรือคนที่ไม่รู้จัก สามารถติดต่อหากันได้อย่างง่ายดาย ความสะดวกสบายเหล่านี้นอกจากจะเอื้อประโยชน์ต่อผู้ใช้บริการแล้ว ก็เอื้อประโยชน์ต่อมิจฉาชีพเช่นกัน อินเทอร์เน็ตจึงกลายเป็นอีกช่องทางที่มิจฉาชีพจะเข้ามากอบโกยผลประโยชน์จากเหยื่อ

- แอบอ้างเป็นบุคคลหรือหน่วยงานต่าง ๆ และหลอกเหยื่อว่าเงินที่โอนมาถูกระงับ ต้องถูกตรวจสอบเงิน จึงขอให้เหยื่อจ่ายค่าธรรมเนียมเพื่อยกเลิกการระงับ โดยเริ่มจากค่าธรรมเนียมที่ไม่มากนักแล้วค่อย ๆ เพิ่มมูลค่าสูงขึ้นเรื่อย ๆ จนกว่าเหยื่อจะรู้ตัว มูลค่าความเสียหายรวมกันเป็นหลักแสนหรือหลักล้าน
- แอบอ้างเป็นคนรู้จัก มิจฉาชีพบางรายอาจใช้วิธีแฮกบัญชีอีเมลหรือแอปพลิเคชัน เช่น LINE หรือเฟซบุ๊กของเหยื่อ เพื่อหลอกให้เหยื่อกรอกหรือให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ อีเมล รหัสผ่าน หากเหยื่อให้ข้อมูลไป มิจฉาชีพก็จะนำข้อมูลดังกล่าวไปเข้าใช้อีเมลหรือแอปพลิเคชันของเหยื่อ แล้วเปลี่ยนรหัสผ่านใหม่ทันที หลังจากสวมรอยได้แล้วจะทักแชทไปยังครอบครัวหรือเพื่อนของเหยื่อ โดยสร้างเรื่องต่าง ๆ เพื่อหลอกให้โอนเงินมาช่วยด่วน
- หลอกว่ารัก (Romance scam) เริ่มจากการติดต่อผ่านเว็บไซต์หาคู่หรือโซเชียลมีเดีย โดยใช้รูป Profile เป็นชาวต่างชาติหน้าตาดี พอพูดคุยสักระยะจนเหยื่อตายใจหรือมีความหวังก็จะหลอกเหยื่อว่าจะมอบทรัพย์สินหรือของขวัญให้ แต่เหยื่อต้องโอนเงินบางส่วนให้ก่อน แต่เมื่อโอนไปแล้วก็ติดต่อไม่ได้อีกเลย
- หลอกขายของออนไลน์ มิจฉาชีพมักประกาศขายสินค้าที่หายากหรือสินค้าดีราคาถูก แล้วหลอกให้เหยื่อโอนเงินค่าสินค้าหรือเงินมัดจำให้ เมื่อถึงเวลาส่งของ แต่ไม่ส่งสินค้าให้และหนีหายไป

วิธีป้องกันภัยในโลกออนไลน์

นอกจากความรอบคอบ มีสติ และละเอียดถี่ถ้วนในการใช้งาน สามารถป้องกันภัยที่มาจากโลกออนไลน์ ดังนี้

- คิดทบทวน ว่าเรื่องที่เจอหรือได้ยินมามีความน่าเชื่อถือมากน้อยแค่ไหน หากโอนเงินไปแล้วมีปัญหา จะมีโอกาสได้คืนหรือไม่
- เปิดเผยเท่าที่จำเป็น โดยเฉพาะข้อมูลส่วนตัวในโซเชียลมีเดียที่มิจฉาชีพอาจนำไปแอบอ้างใช้ทำธุรกรรมต่าง ๆ ได้
- ไม่คลิกลิงก์ ไม่ดาวน์โหลดไฟล์และแอปพลิเคชัน จากแหล่งที่ไม่น่าเชื่อถือ
- ตรวจสอบข้อมูลก่อนโอนเงิน หากอ้างถึงบุคคล หน่วยงาน หรือองค์กรใด ๆ ควรติดต่อสอบถามบุคคลนั้น หรือองค์กรนั้น ๆ โดยตรง
- ติดตามข่าวสารกลโกงเป็นประจำ เพื่อรู้เท่าทันเล่ห์เหลี่ยมกลโกง

ทำอย่างไรเมื่อตกเป็นเหยื่อโจรในโลกออนไลน์

- หากถูกแอบอ้างใช้อีเมล ให้ติดต่อผู้ให้บริการอีเมลทันที เพื่อเปลี่ยนรหัสผ่านหรือปิดบัญชี
- หากโอนเงินให้มิจฉาชีพแล้ว ให้ติดต่อฝ่ายบริการลูกค้า (call center) ของธนาคารที่ใช้โอนออก เพื่อขอระงับธุรกรรมของมิจฉาชีพได้ชั่วคราว จากนั้นรีบไปแจ้งความดำเนินคดีที่สถานีตำรวจหรือแจ้งความออนไลน์ที่ www.thaipoliceonline.go.th โดยรวบรวมเอกสารต่าง ๆ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบด้วย หรือโทรปรึกษาได้ที่ กองบัญชาการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (บช.สอท.) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ โทร. 1441 และ 1200 สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.)พี่ไอซ์แจ้งว่าเปลี่ยนลิงก์ใหม่เป็น

แก๊งคอลเซนเตอร์

มักมาพร้อมอุบายใหม่ ๆ ที่เน้นความซับซ้อน และใช้คำพูดที่สร้างความตกใจหรือตื่นเต้นกับเหยื่อ

- หลอกให้ตกใจ
  - o อ้างว่าเป็นตำรวจ เจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) เจ้าหน้าที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) หรือเจ้าหน้าที่กรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) และหลอกว่าเหยื่อเกี่ยวข้องกับยาเสพติดหรือการฟอกเงิน จะต้องถูกอายัดบัญชีเงินฝากและดำเนินคดี จึงให้เหยื่อโอนเงินมาเพื่อตรวจสอบประวัติทางการเงิน แล้วจะโอนเงินคืนให้เมื่อตรวจสอบเสร็จ มิจฉาชีพมักห้ามเหยื่อบอกผู้อื่นโดยอ้างว่าจะทำให้เสียรูปคดี แต่แท้จริงแล้วเพื่อป้องกันไม่ให้เหยื่อได้ตรวจสอบความจริง
  - o อ้างว่าเป็นพนักงานธนาคารหรือเจ้าหน้าที่แบงก์ชาติ และหลอกว่าเหยื่อจะถูกอายัดบัญชีหรือมีค้างชำระหนี้บัตรเครดิต แล้วบอกให้โอนเงินโดยอ้างว่าเป็นการทำรายการแก้ไขตัวเลขหนี้สินให้ถูกต้อง
- หลอกขายของออนไลน์ มิจฉาชีพมักประกาศขายสินค้าที่หายากหรือสินค้าดีราคาถูก แล้วหลอกให้เหยื่อโอนเงินค่าสินค้าหรือเงินมัดจำให้ เมื่อถึงเวลาส่งของ แต่ไม่ส่งสินค้าให้และหนีหายไป

- หลอกให้ตื่นเต้นดีใจ
  - o อ้างว่าเป็นเจ้าหน้าที่สรรพากร หลอกว่าเหยื่อได้เงินคืนภาษี แต่ต้องทำรายการยืนยันการรับเงินที่ตู้ ATM ภายในวันนี้ หากเลยกำหนดเวลาเหยื่อจะไม่ได้รับเงินคืนภาษี จึงรีบทำตามที่มิจฉาชีพบอก โดยไม่ได้สังเกตว่ารายการที่มิจฉาชีพให้ทำนั้น เป็นการโอนเงินให้แก่มิจฉาชีพ
  - o อ้างเป็นบริษัทเอกชน หลอกว่าเหยื่อได้รับรางวัลใหญ่จากการชิงโชคหรือจับรางวัล แต่ต้องโอนเงินค่าภาษีให้ผู้แจกรางวัลมาก่อน แล้วจะส่งรางวัลให้ แต่พอทำตามก็จะเสียเงินในบัญชีไป โดยไม่ได้หรือรางวัลใหญ่อะไร
- หลอกให้สงสาร โดยแอบนำเอกสารหรือข้อมูลส่วนตัวของเหยื่อไปใช้ยื่นกู้ในชื่อของเหยื่อโดยที่เหยื่อไม่รู้ตัว เมื่อธนาคารอนุมัติและโอนเงินกู้เข้าบัญชีของเหยื่อ มิจฉาชีพจะโทรไปหาเหยื่อโดยอ้างว่าโอนเงินผิดเข้าบัญชีและขอให้เหยื่อรีบโอนเงินคืน เมื่อเหยื่อตรวจสอบว่ามีเงินเข้ามาจริง จึงรีบโอนเงินคืนให้โดยไม่รู้ว่าเงินนั้นเป็นสินเชื่อที่มิจฉาชีพกู้มาในชื่อของตน ทำให้ต้องชดใช้หนี้ก้อนนั้นแทนมิจฉาชีพที่ได้เงินไปแล้ว

วิธีป้องกันแก๊งคอลเซนเตอร์

แม้จะได้รับโทรศัพท์ที่อ้างว่าเป็นใครก็ตาม ต้องตั้งสติให้ดี เพราะหากหลงเชื่อให้ข้อมูลส่วนตัวหรือโอนเงินไป มิจฉาชีพก็จะถอนเงินและหลบหนีไปทันที ทำให้แทบไม่มีโอกาสได้รับเงินคืน สามารถป้องกันภัยแก๊งคอลเซนเตอร์ ดังนี้

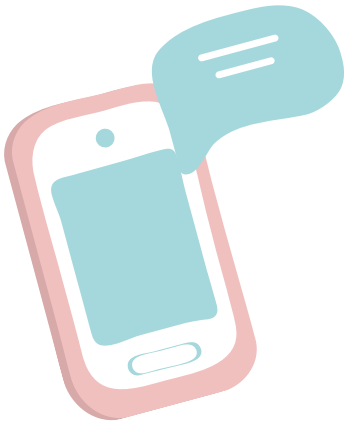

- คิดทบทวน ว่าเรื่องราวที่ได้ยินมามีความเป็นไปได้มากน้อยแค่ไหน เคยทำธุรกรรมกับหน่วยงานที่ถูกอ้างถึงหรือไม่ หรือเคยเข้าร่วมชิงรางวัลกับองค์กรไหนจริงหรือเปล่า
- ไม่รู้จัก ไม่คุ้นเคย ไม่ให้ข้อมูลส่วนตัว เช่น เลขที่บัตรประชาชน วันเดือนปีเกิด และข้อมูลทางการเงิน เช่น เลขที่บัญชี รหัสกดเงิน
- ไม่ทำรายการตามคำบอก แม้คนที่โทรมาจะบอกว่าเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือสถาบันการเงิน เพราะหน่วยงานของรัฐและสถาบันการเงินไม่มีนโยบายสอบถามข้อมูลส่วนตัวของประชาชนหรือลูกค้าผ่านทางโทรศัพท์ สำหรับการคืนภาษี มีเพียง 2 วิธีเท่านั้น คือ โอนผ่านระบบพร้อมเพย์ที่ลงทะเบียนด้วยเลขประจำตัวประชาชน และส่งเป็นเช็คธนาคาร
- ตรวจสอบข้อมูลก่อนโอนเงิน สอบถามสถาบันการเงินหรือหน่วยงานที่ถูกอ้างถึงโดยตรง เช่น ติดต่อฝ่ายบริการลูกค้า (call center) หรือติดต่อสาขาของสถาบันการเงินนั้น ๆ ด้วยตนเอง
- ไม่ต้องรีบโอนคืนทันที หากมีคนติดต่อมาให้โอนกลับหรือโอนต่อไปอีกบัญชีหนึ่ง เพราะอาจเป็นมิจฉาชีพมาใช้บัญชีของเราเป็นทางผ่านในการกระทำผิดกฎหมาย ควรสอบถามฝ่ายบริการลูกค้า (call center) หรือสาขาของธนาคารที่เรามีบัญชีอยู่เท่านั้น เพื่อให้ธนาคารเป็นผู้แก้ไขรายการเพื่อโอนคืนเท่านั้น

ทำอย่างไรเมื่อตกเป็นเหยื่อแก๊งคอลเซนเตอร์

- หากโอนเงินให้มิจฉาชีพแล้ว ให้ติดต่อฝ่ายบริการลูกค้า (call center) ของธนาคารที่ใช้โอนออก เพื่อขอระงับธุรกรรมของมิจฉาชีพได้ชั่วคราว จากนั้นรีบไปแจ้งความดำเนินคดีที่สถานีตำรวจหรือแจ้งความออนไลน์ที่ www.thaipoliceonline.com โดยรวบรวมเอกสารต่าง ๆ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบด้วย หรือโทรปรึกษาได้ที่ กองบัญชาการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (บช.สอท.) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ โทร. 1441

แชร์ลูกโซ่

เป็นวิธีการหลอกลวงระดมเงินจากประชาชนที่ทำกันเป็นเครือข่าย โดยโฆษณาจูงใจว่าจะได้รับผลตอบแทนสูงกว่าการลงทุนทั่วไป แชร์ลูกโซ่มักแอบแฝงมากับธุรกิจขายตรงหรือการชักชวนให้ลงทุนในธุรกิจที่มีกำไรมาก และจะหาสมาชิกใหม่ไปเรื่อย ๆ เพื่อหมุนเงินค่าสมัครมาจ่ายผลตอบแทนให้สมาชิกเดิม เพราะไม่มีการลงทุนไหนที่การันตีผลตอบแทนที่แน่นอนได้

- แชร์ลูกโซ่ในคราบธุรกิจขายตรง มิจฉาชีพจะโฆษณาชวนเชื่อให้เหยื่อทำธุรกิจขายตรงที่มีผลตอบแทนสูง โดยรายได้หลักไม่ได้มาจากการขายสินค้า แต่มาจากการหาสมาชิกเพิ่ม จากนั้นหลอกล่อให้เหยื่อจ่ายค่าสมัครสมาชิก ซื้อสินค้าที่มีมูลค่าค่อนข้างสูง (สินค้าส่วนมากมักไม่มีคุณภาพ) หรือซื้อหุ้นแล้วรอรับเงินปันผล นอกจากนี้อาจอ้างว่ามีบุคคลที่มีชื่อเสียงเข้าร่วมด้วย และอาจจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเสริมความน่าเชื่อถือ เช่น งานสัมมนาในห้องประชุมโรงแรม
- แชร์ลูกโซ่หลอกลงทุน มิจฉาชีพมักอ้างว่ามีการลงทุนที่ให้ผลตอบแทนสูงและแน่นอน หรือมีสิทธิพิเศษ หรือได้โควตาซื้อสินค้าราคาถูกเป็นจำนวนมาก จึงอยากชักชวนให้เหยื่อลงทุนทำธุรกิจร่วมกัน เช่น โควตาจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาล (แชร์ลอตเตอรี่) อุตสาหกรรมปลูกป่าเพื่อส่งขายตลาดในต่างประเทศ (แชร์ไม้) เก็งกำไรจากอัตราแลกเปลี่ยน (แชร์ FOREX) เทรดหุ้น หรือลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซี่ โดยสร้างเว็บไซต์เพื่อให้ดูน่าเชื่อถือ หรือบางรายก็อ้างว่ามีสาขาในต่างประเทศ และอาจจัดกิจกรรมเพื่อเสริมความน่าเชื่อถือเช่นเดียวกับแชร์ลูกโซ่ในคราบธุรกิจขายตรง แต่ความจริงแล้ว ไม่ได้มีการทำธุรกิจตามที่กล่าวอ้างจริง มิจฉาชีพจะใช้วิธีหมุนเงินจากผู้ลงทุนรายใหม่ไปจ่ายเป็นผลตอบแทนให้แก่ผู้ลงทุนรายเก่า จึงต้องพยายามหาผู้ลงทุนรายใหม่อยู่เรื่อย ๆ เพื่อให้มีเงินไปจ่ายเป็นผลตอบแทน แต่หากไม่สามารถหาผู้ลงทุนรายใหม่ได้ ก็จะไม่สามารถจ่ายผลตอบแทนคืนให้แก่รายเก่าได้
- แชร์ลูกโซ่หลอกขายสินค้าผ่านอินเทอร์เน็ต มิจฉาชีพจะแฝงตัวเป็นพ่อค้าหรือแม่ค้า แล้วอ้างว่าสามารถหาสินค้าหายากหรือสินค้าที่กำลังอยู่ในความต้องการของตลาด (เช่น สินค้ารุ่นใหม่ล่าสุด หรือยังไม่มีขายในประเทศไทย) ได้ในราคาถูก จึงประกาศขายสินค้าดังกล่าวในราคาที่ถูกกว่าท้องตลาดเป็นจำนวนมากผ่านทางอินเทอร์เน็ต เมื่อเหยื่อหลงเชื่อสั่งซื้อสินค้าและโอนเงินให้แก่มิจฉาชีพในครั้งแรก มิจฉาชีพจะส่งสินค้าให้เหยื่อตามจำนวนที่สั่งซื้อ และเมื่อเหยื่อได้สินค้าในราคาถูก ก็จะบอกต่อชักชวนญาติพี่น้องหรือเพื่อนฝูงให้มาซื้อสินค้าเป็นจำนวนมากแล้วโอนเงินค่าสินค้าทั้งหมดให้แก่มิจฉาชีพ หลังจากนั้นมิจฉาชีพก็จะเชิดเงินนั้นหนีไปโดยไม่ส่งสินค้าใด ๆ ให้แก่เหยื่อเลย

วิธีป้องกันภัยแชร์ลูกโซ่

- ไม่โลภ เพราะผลตอบแทนยิ่งสูง ยิ่งมีความเสี่ยงมากที่จะเป็นแชร์ลูกโซ่
- ไม่ให้ข้อมูลส่วนตัวในเว็บไซต์หรืออีเมลแก่คนที่ไม่รู้จักหรือไม่น่าเชื่อถือ
- ไม่เข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มธุรกิจที่ไม่แน่ใจ เพราะอาจถูกหว่านล้อมให้ร่วมลงทุนในธุรกิจแชร์ลูกโซ่
- ไม่ใจร้อน ศึกษาข้อมูลให้แน่ชัดก่อนลงทุน ใช้เวลาไตร่ตรองให้ดี (หากถูกเร่งรัดให้ตอบตกลงโดยเร็ว ให้ตั้งขอสงสัยไว้ก่อนว่าน่าจะเป็นธุรกิจที่หลอกลวง) โดยเฉพาะธุรกิจหรือสินค้าที่ให้ผลตอบแทนสูงมากในเวลาอันสั้น
- ไม่หลงเชื่อ ติดตามข่าวสารให้รู้ทันกลลวงของมิจฉาชีพเป็นประจำ

ทำอย่างไรเมื่อตกเป็นเหยื่อแชร์ลูกโซ่

- รวบรวมเอกสารที่มีทั้งหมด เช่น แผ่นพับ สัญญา หลักฐานการโอนเงิน ที่ตั้งและเบอร์โทรสำนักงาน รูปถ่าย เพื่อนำไปแจ้งเหตุ[1] ได้ที่สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค หรือ สคบ. โทร. 1166 หรือนำไปขอรับคำปรึกษาได้ที่ศูนย์รับแจ้งการเงินนอกระบบ กระทรวงการคลัง โทร. 1359 หรือแจ้งความร้องทุกข์ได้ที่กรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) โทร. 1202

กฎหมายฟอกเงิน

การฟอกเงิน คือ การเปลี่ยนสภาพเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำผิดโดยผ่านกระบวนการต่าง ๆ เพื่อกลบเกลื่อนหรือปกปิดที่มาของเงินหรือทรัพย์สินนั้น เมื่อมีโอกาสเหมาะสม อาชญากรจะนำเงินหรือทรัพย์สินนั้นมาใช้ในการดำรงชีวิตหรือขยายการประกอบอาชญากรรมต่อไป โดยรูปแบบที่เห็นกันบ่อย ๆเช่น นำเงินสดไปแลกที่ต่างประเทศ การนำเงินไปซื้อธุรกิจ การซื้อสิ่งของมีค่า แต่กระบวนการที่ใกล้ตัวคนส่วนใหญ่คือการโอนเงินไปให้ผู้อื่น หรือที่รู้จักกันในชื่อ บัญชีม้า

บัญชีม้า คือ บัญชีเงินฝากธนาคารของบุคคลอื่น ที่นำมาใช้เป็นช่องทางการทำธุรกรรมทางการเงิน เช่น การถ่ายโอนเงิน การรับเงินการโอนเงิน ซึ่งเงินที่ได้มาจากการกระทำผิด จุดประสงค์การเปิดบัญชีม้าคือ เพื่อป้องกันไม่ให้มีพยานหลักฐานเชื่อมโยงมาถึงตัวผู้กระทำผิดได้ โดยการเปิดบัญชีม้าในปัจจุบันเป็นการจ้างให้บุคคลอื่นมาเปิดบัญชีแทน หรือรับซื้อบัญชีเงินฝากธนาคารของบุคคลทั่วไป มีการขายบัญชีเงินฝากธนาคารอย่างเปิดเผย ตั้งแต่ราคา 800 บาท จนถึง 20,000 บาท โดยผู้ที่จะขายบัญชีม้าจะต้องมีการส่งมอบเอกสาร เช่น สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน ซิมการ์ดโทรศัพท์ เพื่อให้สามารถนำข้อมูลส่วนบุคคลของเจ้าของบัญชีไปผูกกับ mobile banking และทำธุรกรรมออนไลน์ได้ทันที กรณีที่พบเห็นมากที่สุด คือ แก๊งคอลเซนเตอร์ที่โทรศัพท์มาหลอกลวง หว่านล้อม ให้ผู้เสียหายหลงเชื่อ และทำการโอนเงินไปยังบัญชีม้าของมิจฉาชีพ

มาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2566 ระบุว่า เจ้าของบัญชีม้า หรือเบอร์ม้า ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 300,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ รวมถึงผู้ที่เป็นธุระจัดหา โฆษณา หรือไขข่าวโดยประการใดๆ เพื่อให้มีการซื้อ ขาย ให้เช่า หรือให้ยืม บัญชีเงินฝาก บัตรอิเล็กทรอนิกส์ บัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์ ตลอดจนเลขหมายโทรศัพท์สำหรับบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ ซึ่งลงทะเบียนผู้ใช้บริการในนามของบุคคลหนึ่งบุคคลใดแล้ว แต่ไม่สามารถระบุตัวผู้ใช้บริการได้ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 2 - 5 ปี หรือปรับตั้งแต่ 200,000 - 500,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ใบงานที่ 7

ให้นักเรียนหาข้อมูลการทำประกันที่นักเรียนสนใจ 3 แพ็คเกจ จาก 3 บริษัทที่แตกต่างกัน แล้วอธิบายว่า หากนักเรียนต้องเลือกซื้อประกัน 1 แพ็คเกจ นักเรียนจะเลือกแพ็คเกจไหน ของบริษัทใด เพราะอะไรทำไมถึงไม่เลือกอีก 2 แห่ง

ให้นักเรียนค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับภัยทางการเงินที่ใกล้ตัวนักเรียนหรือครอบครัว โดยเขียนเป็นแผนภาพกลไกการหลอกลวง และเขียนวิธีป้องกันภัยทางการเงินที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตด้วยภาษาของตนเอง เรียบเรียงเอง

สิทธิของผู้บริโภค

สิทธิของผู้บริโภคที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย 5 ประการ ดังนี้

1. สิทธิที่จะได้รับข่าวสารรวมทั้งคำพรรณนาคุณภาพที่ถูกต้องและเพียงพอเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการ ได้แก่ สิทธิที่จะได้รับการโฆษณาหรือการแสดงฉลากตามความเป็นจริงและปราศจากพิษภัยแก่ผู้บริโภค รวมตลอดถึงสิทธิที่จะได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการอย่างถูกต้อง และเพียงพอที่จะไม่หลงผิดในการซื้อสินค้าหรือรับบริการโดยไม่เป็นธรรม
2. สิทธิที่จะมีอิสระในการเลือกหาสินค้าหรือบริการ ได้แก่ สิทธิที่จะได้รับสินค้าหรือรับบริการโดยความสมัครใจของผู้บริโภค และปราศจากการชักจูงใจอันไม่เป็นธรรม
3. สิทธิที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้สินค้าหรือบริการ ได้แก่ สิทธิที่จะได้รับสินค้าหรือบริการที่ปลอดภัย มีสภาพและคุณภาพได้มาตรฐาน เหมาะสมแก่การใช้ ไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกายหรือทรัพย์สิน ในกรณีใช้ตามคำแนะนำหรือระมัดระวังตามสภาพของสินค้าหรือบริการนั้นแล้ว
4. สิทธิที่จะได้รับความเป็นธรรมในการทำสัญญา ได้แก่ สิทธิที่จะได้รับข้อสัญญาโดยไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้ประกอบธุรกิจ
5. สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาและชดเชยความเสียหาย ได้แก่ สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองและชดเชยค่าเสียหาย เมื่อมีการละเมิดสิทธิของผู้บริโภคตามข้อ 1 – 4

หน้าที่ของผู้บริโภค

สิทธิของผู้บริโภคทั้ง 5 ประการ ตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ จะได้รับผลเต็มที่ต่อเมื่อผู้บริโภคได้ปฏิบัติตามคำแนะนำ

หน้าที่ของผู้บริโภคก่อนซื้อสินค้าหรือบริการ

1. ผู้บริโภคควรใช้ความระมัดระวังตามสมควร ในการซื้อสินค้าและรับบริการ โดยตรวจสอบการแสดงฉลาก ปริมาณ และราคาว่ายุติธรรมหรือไม่ อย่าเชื่อถือข้อความโฆษณาโดยไม่พิจารณาให้รอบคอบ และหาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับคุณภาพ แหล่งกำเนิด และลักษณะของสินค้าว่าเป็นความจริงตามที่ได้โฆษณาไว้หรือไม่ ถ้ามีข้อสงสัยหรือไม่แน่ใจควรพิจารณาให้ดี
2. การเข้าทำสัญญาผูกพันกันตามกฎหมายโดยการลงลายมือชื่อ ผู้บริโภคต้องตรวจสอบความชัดเจนของภาษาที่ใช้ว่ารัดกุมและให้สิทธิแก่ผู้บริโภคครบถ้วนหรือไม่ ตามที่ได้เจรจากันไว้ และสัญญามีเงื่อนไขข้อใดบ้างที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภค ถ้าสงสัยในข้อกฎหมายใดหรือไม่แน่ใจในความชัดเจนของสัญญาก็ควรปรึกษาผู้ที่มีความรู้ก่อน
3. ข้อตกลงต่าง ๆ ที่ต้องการให้มีผลบังคับ ควรทำเป็นหนังสือและลงลายมือชื่อผู้ประกอบธุรกิจด้วย

โดยปัจจุบันลายเซ็นต์อิเล็กทรอนิกส์มีผลทางกฎหมายเหมือนกับการลงลายมือชื่อในเอกสาร หน้าที่ของผู้บริโภคหลังซื้อสินค้าหรือบริการ

1. ผู้บริโภคมีหน้าที่ในการเก็บรักษาพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่แสดงถึงการละเมิดสิทธิของผู้บริโภคไว้เพื่อทำการเรียกร้องตามสิทธิของตน พยานหลักฐานดังกล่าวอาจจะเป็นสินค้าที่แสดงให้เห็นว่ามีปริมาณหรือคุณภาพไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่ระบุไว้ในฉลาก มีความสกปรกหรือเป็นพิษอาจเกิดอันตรายจากการใช้สินค้าหรือบริการนั้นได้ ควรจดจำสถานที่ที่ซื้อสินค้าหรือรับบริการนั้นไว้เพื่อประกอบการร้องเรียนด้วย
2. ในกรณีที่มีการทำสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษรกับผู้ประกอบธุรกิจ ต้องเก็บเอกสารสัญญาต่าง ๆ รวมทั้งเอกสารโฆษณาและใบเสร็จรับเงินไว้ด้วย
3. เมื่อมีการละเมิดสิทธิของผู้บริโภค ผู้บริโภคมีหน้าที่ในการดำเนินการร้องเรียนตามสิทธิ

เอกสารทางการเงิน

เอกสารที่ใช้เป็นหลักฐานในการทำธุรกรรมทางการเงินต่าง ๆ เช่น สมุดบัญชีเงินฝาก ใบเสร็จรับเงิน ใบแจ้งหนี้ เมื่อได้รับเอกสารทางการเงินต้องตรวจต้องตรวจทานความถูกต้องของธุรกรรมทุกครั้ง หากพบว่าไม่ถูกต้อง ต้องรีบติดต่อผู้ให้บริการทางการเงินที่ทำธุรกรรมดังกล่าวด้วย เพื่อขอตรวจสอบและแก้ไขรายการโดยด่วน

- ข้อมูลสำคัญในสมุดบัญชีเงินเงินฝาก เช่น วันที่ทำรายการฝาก/ถอน/โอน จำนวนเงินที่ทำรายการฝาก/ถอน/โอน ยอดเงินคงเหลือ
- ข้อมูลสำคัญในใบเสร็จรับเงิน เช่น รายการสินค้าและบริการ มูลค่าสินค้าและบริการ จำนวนของภาษีมูลค่าเพิ่ม จำนวนเงินที่ต้องชำระทั้งหมด (รวมภาษีมูลค่าเพิ่ม) จำนวนเงินที่ชำระ จำนวนเงินทอน
- ข้อมูลสำคัญในใบแจ้งหนี้ เช่น ยอดเงินรวมที่ต้องชำระ ยอดชำระขั้นต่ำ วันครบกำหนดชำระ วันที่ทำรายการ วันที่บันทึก จำนวนเงินที่ต้องชำระของแต่ละรายการ

ความรู้เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อมูลส่วนบุคคล คือ ข้อมูลที่ทำให้ระบุตัวบุคคลได้ ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม เช่น เลขประจำตัวประชาชน ชื่อ-นามสกุล ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ อีเมล รูปถ่าย ข้อมูล Biometric ข้อมูลบัตรเครดิต ข้อมูลธุรกรรมทางการเงิน ซึ่งข้อมูลเหล่านี้เป็นข้อมูลที่มีความสำคัญต่อการทำธุรกรรมต่าง ๆ หากข้อมูลเหล่านี้ถูกเปิดเผยไปสู่สาธารณชน หรือตกไปอยู่ในมือของมิจฉาชีพอาจก่อให้เกิดความเสียหายหรือความเดือดร้อนรำคาญได้ เช่น ถูกขโมยตัวตนเพื่อนำไปใช้ก่ออาชญากรรม ถูกนำไปใช้ประโยชน์ในการโฆษณาหรือการตลาดโดยเจ้าของข้อมูลไม่ได้ยินยอม รวมถึงโดนก่อกวน ถูกติดตาม สะกดรอย สอดแนมซึ่งอาจจะเกิดอันตรายต่อเจ้าของข้อมูลได้

ในปี พ.ศ. 2562 มีการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (สคส.) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาด้านการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศ ซึ่งประชาชนสามารถขอคำปรึกษาเกี่ยวกับการดูแลข้อมูลส่วนบุคคล การใช้งานข้อมูลส่วนบุคคลในรูปแบบต่าง ๆ รวมถึงร้องเรียนกรณีที่ถูกละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลด้วย

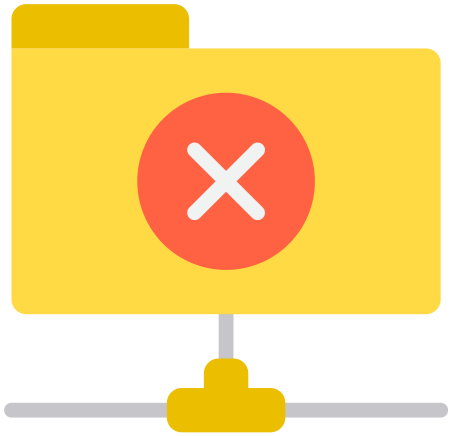

แนวทางการดูแลข้อมูลส่วนบุคคล

- ระมัดระวังในการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลออนไลน์ เช่น ชื่อ ที่อยู่ หมายเลขโทรศัพท์ เลขบัตรประจำตัวประชาชน รูปภาพ เพราะมิจฉาชีพอาจนำข้อมูลนั้นไปประกอบการกระทำผิดได้
- ตระหนักว่า “ทุกสิ่งที่โพสต์และแชร์ในโลกออนไลน์ ไม่ได้เป็นส่วนตัวอีกต่อไป” เพราะผู้พบเห็นสามารถคัดลอกสิ่งที่เราโพสต์นำไปส่งต่อให้ผู้อื่นได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการโพสต์ลงในช่องทางออนไลน์ที่เปิดเป็นสาธารณะจะยิ่งมีความเสี่ยงเพิ่มขึ้น
- ไม่แชร์ข้อมูลที่ใช้ในการเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลกับผู้อื่น เช่น username password ของอีเมลหรือแอปพลิเคชันธนาคาร รหัส PIN ของโทรศัพท์ รวมถึงไม่ควรจดข้อมูลเหล่านี้ไว้ในที่พบเห็นได้ง่าย เช่น กระเป๋าสตางค์ ปฏิทิน สมุดจดงาน
- ศึกษารายละเอียดก่อนให้ข้อมูลส่วนบุคคล เช่น การสมัครสมาชิก การรับของที่ระลึก การลงทะเบียนเข้าร่วมกิจกรรม ว่าการให้ข้อมูลนั้นเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ใด เช่น เพื่อเป็นข้อมูลในการเสนอขายผลิตภัณฑ์ให้เหมาะสม เป็นข้อมูลในการติดตามพฤติกรรมระหว่างที่ใช้บริการ เพื่อ ทำวิจัยหรือการจัดทำข้อมูลสถิติ ทั้งนี้ ข้อความขอความยินยอมต้องแสดงข้อความแยกออกจากข้อความส่วนอื่นอย่างชัดเจน เข้าถึงได้ เข้าใจง่าย และไม่เป็นการหลอกลวงหรือทำให้เข้าใจผิดในวัตถุประสงค์

- ใช้สิทธิในการปฏิเสธการให้ข้อมูลส่วนบุคคล หากพิจารณาแล้วเห็นว่าข้อมูลนั้นเป็นข้อมูลที่จำเป็นต่อการใช้บริการ หรืออาจส่งผลกระทบต่อตนเองในอนาคต เช่น เมื่อเปิดบัญชีธนาคารอาจมีหนังสือขอความยินยอมในการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อวัตถุประสงค์ทางการตลาดหรือการทำการวิจัย ผู้ใช้บริการทางการเงินสามารถเลือกไม่ยินยอมให้ใช้ข้อมูลส่วนบุคคลในส่วนนี้ได้
- ใช้สิทธิในการยกเลิกการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลเมื่อมีความต้องการ เช่น เมื่อสมัครสมาชิกได้ให้ความยินยินยอมในการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อการส่งเสริมการขาย แต่ภายหลังพบว่ามีการนำเสนอขายสินค้าบ่อยเกินไปจนก่อให้เกิดความรำคาญ สามารถขอยกเลิกการเปิดเผยข้อมูล และระงับใช้ข้อมูลดังกล่าวในการติดต่อได้ ทั้งนี้ การถอนความยินยอมการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลจะต้องไม่สร้างภาระ ค่าใช้จ่าย หรือเพิ่มขั้นตอนให้กับเจ้าของข้อมูลมากกว่าการให้ความยินยอม และไม่มีผลทำให้การให้บริการด้อยประสิทธิภาพลง
- ร้องเรียน หากผู้ดูแลข้อมูลนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้ไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ได้รับความยินยอม หรือไม่ได้ให้ความยินยอมไว้ตั้งแต่ต้น ยกเว้นบางกรณีที่สามารถนำข้อมูลไปใช้ได้โดยไม่ต้องขอความยินยอม เช่น การจัดทำเอกสารประวัติศาสตร์ หรือจดหมายเหตุเพื่อประโยชน์สาธารณะ การเปิดเผยข้อมูลเพื่อป้องกันหรือระงับอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย หรือสุขภาพ ความจำเป็นเพื่อการปฏิบัติตามสัญญา การปฏิบัติตามกฎหมาย

สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (PDPC) หรือโทร. 02 142 1033, 02 141 6993

ใบงานที่ 8

ให้นักเรียนศึกษาหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ในบทที่ 7 แล้วสรุปความรู้ด้วยตัวนักเรียนเอง โดยมีภาพประกอบจากการวาด และคำอธิบายสิ่งที่เรียนรู้ 3 เรื่องในภาพเดียว

สตางค์ STORY
ธนาคารแห่งประเทศไทย

เนื้อหาความรู้ทางการเงิน

ประกอบชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางการเงิน
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ฝ่ายคุ้มครองและตรวจสอบ
บริการทางการเงิน
ธนาคารแห่งประเทศไทย

ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

FINANCIAL LITERACY VISUAL BOOK

สารบัญ

	หน้า
วัตถุประสงค์และที่มา	ก
ลักษณะและส่วนประกอบเนื้อหาความรู้ทางการเงิน	ข
หัวข้อที่ 1 เงินและอัตราแลกเปลี่ยน	1
หัวข้อที่ 2 รายได้และอาชีพ	7
หัวข้อที่ 3 การซื้อและการชำระเงิน	9
หัวข้อที่ 4 การจัดสรรเงิน	12
หัวข้อที่ 5 การออมและการลงทุน	18
หัวข้อที่ 6 สินเชื่อ	25
หัวข้อที่ 7 ความเสี่ยง การประกันภัย และภัยทางการเงิน	28
หัวข้อที่ 8 สิทธิหน้าที่	35

วัตถุประสงค์และที่มา

เนื้อหาความรู้ทางการเงินเพื่อการศึกษาและการเรียนรู้ (FL Visual Book) จัดทำขึ้นเพื่อใช้งานร่วมกับกรอบสมรรถนะทางการเงินเพื่อการศึกษาและการเรียนรู้ โดยใช้ภาพช่วยสื่อสาร ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการพัฒนามาตรฐานความรู้ เนื้อหาหลักสูตร หรือกิจกรรมได้อย่างถูกต้องและครบถ้วนตามแนวทางที่เป็นมาตรฐาน เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายมีความตระหนักรู้ ความรู้ความเข้าใจ ทักษะ ทัศนคติ และพฤติกรรม ซึ่งสนับสนุนให้เกิดการตัดสินใจทางการเงินที่เหมาะสม เสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางการเงิน และมีความเป็นอยู่ทางการเงินที่ดี (Financial well-being) อย่างยั่งยืน รวมถึงส่งผ่านไปยังภาพรวมของประเทศไทยให้มีความมั่นคง และพร้อมรับมือกับความท้าทายทางเศรษฐกิจต่อไป

อย่างไรก็ตาม เนื้อหาความรู้ทางการเงินนี้เป็นเพียงเนื้อหาโดยรวมของความรู้ทางการเงิน ดังนั้น หน่วยงานหรือบุคลากรที่มีบทบาทหน้าที่ในการให้ความรู้หรือพัฒนาทักษะจึงควรคัดเลือกเนื้อหาความรู้ทางการเงินที่เหมาะสมกับสมรรถนะทางการเงินในช่วงวัยของกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงควรพิจารณารูปแบบการดำเนินชีวิตและบริบทสังคมของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้สามารถยกตัวอย่างเหตุการณ์ทางการเงิน หรือผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่เชื่อมโยงกับชีวิตของกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด

ลักษณะและส่วนประกอบเนื้อหาความรู้ทางการเงิน

เนื้อหาความรู้ทางการเงินเป็นแหล่งรวบรวมความรู้ทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับกรอบสมรรถนะทางการเงินเพื่อการศึกษาและการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 9 หัวข้อ ได้แก่

(1) **เงินและอัตราแลกเปลี่ยน** เป็นการนำเข้าสู่การเรียนรู้เรื่องการเงินจากเรื่องใกล้ตัวที่สุด ครอบคลุมเรื่องรูปแบบของเงิน หน้าที่ของเงินในการเป็นสื่อกลางการแลกเปลี่ยนและใช้ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย การตรวจสอบธนบัตรปลอมและการปฏิบัติตัวเมื่อพบธนบัตรปลอม เมื่อโตขึ้นจึงขยายขอบเขตการเรียนรู้เรื่องเงินให้กว้างขึ้นไปถึงการทำธุรกรรมทางการเงินพื้นฐานอย่างการฝากเงินที่ธนาคารและการใช้บริการทางการเงินผ่านแอปพลิเคชันบนมือถือ (mobile banking) อัตราแลกเปลี่ยน เงินเฟ้อ และผลกระทบที่เกิดจากเงินเฟ้อ เช่น ราคาสินค้าและบริการสูงขึ้นที่ส่งผลกระทบต่อการออมเงินในระยะยาว

(2) **รายได้และภาษี** เป็นการเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับรายได้ โดยในช่วงเริ่มต้นควรสร้างความเข้าใจว่าเงินคือสิ่งที่ได้มาจากการทำงาน เรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพและคุณสมบัติในการประกอบอาชีพที่อาจส่งผลต่อความแตกต่างของระดับรายได้ เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนชีวิตต่อไป เมื่อเข้าสู่ช่วงวัยก่อนมีรายได้จึงเรียนรู้ลงลึกไปยังความรู้พื้นฐานด้านภาษี เช่น ประเภทเงินได้ที่ต้องเสียภาษี ประเภทภาษี รายการลดหย่อนภาษี และการวางแผนภาษี ซึ่งเป็นการเตรียมการเพื่อเสียภาษีอย่างถูกต้องตลอดจนใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีต่าง ๆ ได้อย่างคุ้มค่าในวัยทำงานต่อไป

(3) **การซื้อและการชำระเงิน** เป็นการปูพื้นฐานความเข้าใจในการซื้อเบื้องต้นตั้งแต่วัยเด็ก เช่น
ความแตกต่างระหว่างการซื้อ การยืม และการแลกเปลี่ยนสิ่งของ การคำนวณราคาและเงินทอน เมื่อก้าวสู่วัยที่มีวิจารณญาณในการเลือกซื้อมากขึ้นจึงเพิ่มเติมทักษะในการเปรียบเทียบราคาและคุณภาพของสินค้าและบริการ รวมถึงการเลือกรูปแบบการชำระเงินที่เหมาะสมกับตนเอง

(4) **การจัดสรรเงิน** เป็นการเสริมสร้างกระบวนการคิดวิเคราะห์เพื่อแยกแยะระหว่างความจำเป็นและความต้องการในการใช้จ่าย ซึ่งจะเป็นรากฐานสำคัญในการจัดสรรเงินได้อย่างเหมาะสม เมื่อโตขึ้นจึงเสริมสร้างกระบวนการวางแผนทางการเงินและการตั้งเป้าหมายทางการเงินเพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายทางการเงินได้ตามที่วางแผนไว้

(5) **การออมและการลงทุน** เป็นการปลูกฝังนิสัยรักการออมตั้งแต่ยังเล็ก เพื่อก้าวไปสู่การลงทุนเพื่อสร้างความมั่นคงและมั่งคั่งในอนาคต โดยเริ่มตั้งแต่การฝึกฝนให้ดูแลรักษาสิ่งของของตนเอง และพัฒนาไปสู่การเก็บออมเพื่อเป้าหมายในแต่ละช่วงวัย การคำนวณดอกเบี้ยทบต้น คุณลักษณะ ความเสี่ยง ผลตอบแทน ความเสี่ยงและสภาพคล่องของผลิตภัณฑ์ทางการเงินแต่ละประเภท รวมถึงการจัดพอร์ตการลงทุนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ของตนเอง

(6) **สินเชื่อ** เป็นการสร้างเข้าใจพื้นฐานของการกู้ยืม เช่น การกู้ยืมจะต้องคืน เมื่อกู้เงินจะต้องเสียดอกเบี้ย ก่อนจะพัฒนาไปสู่การแยกความแตกต่างของหนี้ที่ดี หนี้พึงระวัง หรือหนี้อันตราย เพื่อสร้างความตระหนักรู้ถึงหน้าที่ของผู้กู้ยืมและการวิเคราะห์ถึงความจำเป็นในการกู้ยืม และเมื่อถึงวัยที่สามารถเข้าถึงสินเชื่อได้จึงขยายขอบเขตไปยังเรื่องประเภทของสินเชื่อ ดอกเบี้ยเงินกู้ การบริหารจัดการหนี้ รวมถึงการแก้ปัญหาหนี้ต่อไป

(7) **ความเสี่ยง การประกันภัย และภัยทางการเงิน** เป็นการเสริมสร้างทักษะการวิเคราะห์ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในแต่ละช่วงชีวิต และการตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการเตรียมความพร้อมในการรับมือกับเหตุการณ์ไม่คาดคิด โดยในวัยเด็กอาจเริ่มจากเรื่องใกล้ตัว เช่น ของหาย เงินหาย ก่อนพัฒนาไปสู่การเรียนรู้เรื่องการออมเงินเผื่อฉุกเฉิน ความเสี่ยงในการใช้ผลิตภัณฑ์และบริการทางการเงินโดยเฉพาะรูปแบบออนไลน์ และการรู้เท่าทันภัยทางการเงินในรูปแบบต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมให้ตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการทำประกันภัย โดยเริ่มเรียนรู้จากความแตกต่างของประกันภัยแต่ละประเภท การเลือกใช้ประกันภัยให้เหมาะสมกับความต้องการส่วนบุคคล รวมถึงการบริหารความเสี่ยงด้วยวิธีการอื่น ๆ ตามความเหมาะสม เช่น การดูแลสุขภาพเพื่อลดความเสี่ยงการเจ็บป่วย

(8) **สิทธิหน้าที่** เป็นการสร้างความตระหนักรู้ถึงถึงสิทธิและหน้าที่ของตนเอง ทั้งในฐานะผู้บริโภคสินค้าและผู้ใช้บริการทางการเงิน เพื่อลดความเสี่ยงและความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการซื้อสินค้าและบริการโดยทั่วไปและจากการใช้บริการทางการเงิน สามารถร้องเรียนเพื่อได้รับความเป็นธรรมหากเกิดปัญหา รวมถึงการดูแลข้อมูลส่วนบุคคลได้อย่างเหมาะสม

(9) **เกษียณ** เป็นทักษะที่จะเน้นเฉพาะกลุ่มวัยทำงาน โดยมุ่งหวังให้ตระหนักถึงความสำคัญของการเริ่มออมเงินเพื่อการเกษียณอายุตั้งแต่เริ่มทำงาน พร้อมทั้งรู้จักผลิตภัณฑ์ทางการเงินสำหรับการเกษียณอายุ รวมถึงการบริหารจัดการเงินหลังเกษียณ

ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น